

KULTURHISTORISK STEDSANALYSE FOR KABELVÅG

Innhold

Innhold	1
Innledning.....	3
Trinn 1 – Kulturhistorisk beskrivelse	4
Metodikk	4
Tid-rom matrise	5
Steinalder – <i>De første bosettingene</i>	8
Middelalder – <i>Middelalderbyen Vågar</i>	9
1762 – 1892 <i>Væreierperioden med by- og havnebygging</i>	11
Tidsinndeling for væreierperioden med by- og havnebygging (1762 – 1892).....	15
1893 – 1939 – Væreiernød og fiskerimodernisering	16
Tidsinndeling for væreiernød og fiskerimodernisering (1893 – 1939)	18
1940 – 1980 – <i>Nedgangstider</i>	19
1980 – i dag – <i>Kultur-, idrett og reiseliv</i>	20
Oppsummering trinn 1.....	21
Utbygging innenfor analyseområdet	23
Trinn 2 – Fortolkning	24
Metodikk	24
Tilstand og lesbarhet.....	25
Landskapet.....	25
Ferdelsårer	25
Tilstand og lesbarhet: væreierperioden med by- og havnebygging	26

.....	29
Tilstand og lesbarhet: væreierød og fiskerimodernisering (1893 – 1939)	30
Tilstand og lesbarhet: nedgangstida (1940 – 1980).....	31
Tilstand og lesbarhet: kultur-, idrett- og reiseliv (1980 – idag)	32
Trinn 3 – vurdere	35
Metodikk	35
Vurderinger av analyseområdet	36
Verdivurdering	51
Endringskapasitet.....	52
Regional kulturminneplan for Lofoten.....	52
Trinn 4 - aktivere	56
Metodikk	56
Analyseområdet i dag	57
Føringer	58
Anbefalinger og forslag	60

Innledning

DIVE er en kulturhistorisk stedsanalyse for landskap, byer og steder. I analysen samles, systematiseres, tilrettelegges og formidles kunnskap om kulturarven, som grunnlag for utvikling av gode og bærekraftige lokalsamfunn. DIVE-metoden er utarbeidet for å ha en metodisk åpen, tverrfaglig og medvirkningsorientert tilnærming, tilpasset vår tids utfordringer og arbeid med kulturarven som ressurs i by- og stedsutviklingsprosesser.

En DIVE-analyse kan bidra til å skille viktige kulturhistoriske verdier og kvaliteter fra mindre viktige, og med det skape forutsigbare rammer for vern og utvikling av de kulturhistoriske ressursene i analyseområdet. Gjennom fire målrettede arbeidstrinn omdannes passiv historisk informasjon om analyseområdets kulturhistoriske karakter, betydning og verdier til praktisk anvendbar kunnskap om stedets muligheter og handlingsrom. Det er Riksantikvaren og Asplan Viak som har utviklet metodikken for å kunne gjennomføre en kulturhistorisk stedsanalyse etter DIVE-metoden.

Formål

Bakgrunnen for å gjennomføre en kulturhistorisk stedsanalyse for Kabelvåg er arbeidet med ny kommunedelplan for det samme området. DIVE-analysen vil være et viktig kunnskapsgrunnlag og

drøftingsgrunnlag for å avklare bevaringsverdig bebyggelse og kulturmiljø i Kabelvåg. Særlig gjelder dette for sentrumsområdet hvor det er viktig å identifisere viktige kulturverdier som en ressurs for stedsutviklingen. Videre skal arbeidet belyse hvilket handlingsrom det er for kulturverdiene i Kabelvåg, samt hvordan utfordringer og risiko kulturverdiene står ovenfor.

I løpet av prosessen skal områdets kulturhistoriske karakter, betydning, sårbarhet og handlingsrom belyses. Dette foregår gjennom fire trinn. De fire trinnene er å 1) beskrive, 2) fortolke, 3) vurdere og til slutt 4) aktivere de kulturhistoriske verdiene.

Medvirkningsprosessen

Som del av metodikken er det gjennomført en åpen og medvirkningsrettet prosess med medvirkning fra en ekstern referansegruppe. Medvirkningen har vært rettet særlig mot personer som har viktig lokalkunnskap og interesse for kulturminner og kulturmiljø i Kabelvåg. I tillegg til aktører som arbeider med næringsutvikling i Kabelvåg. Med det som bakgrunn har Vågan historielag, Kystverk musea, Lofotmuseet / Museum nord, Vågan kystlag, bedrifter i sentrum, Vågan næringsforening, Næringsforeningen 8310 Kabelvåg og Kabelvåg innbyggerforening blitt invitert til å delta i

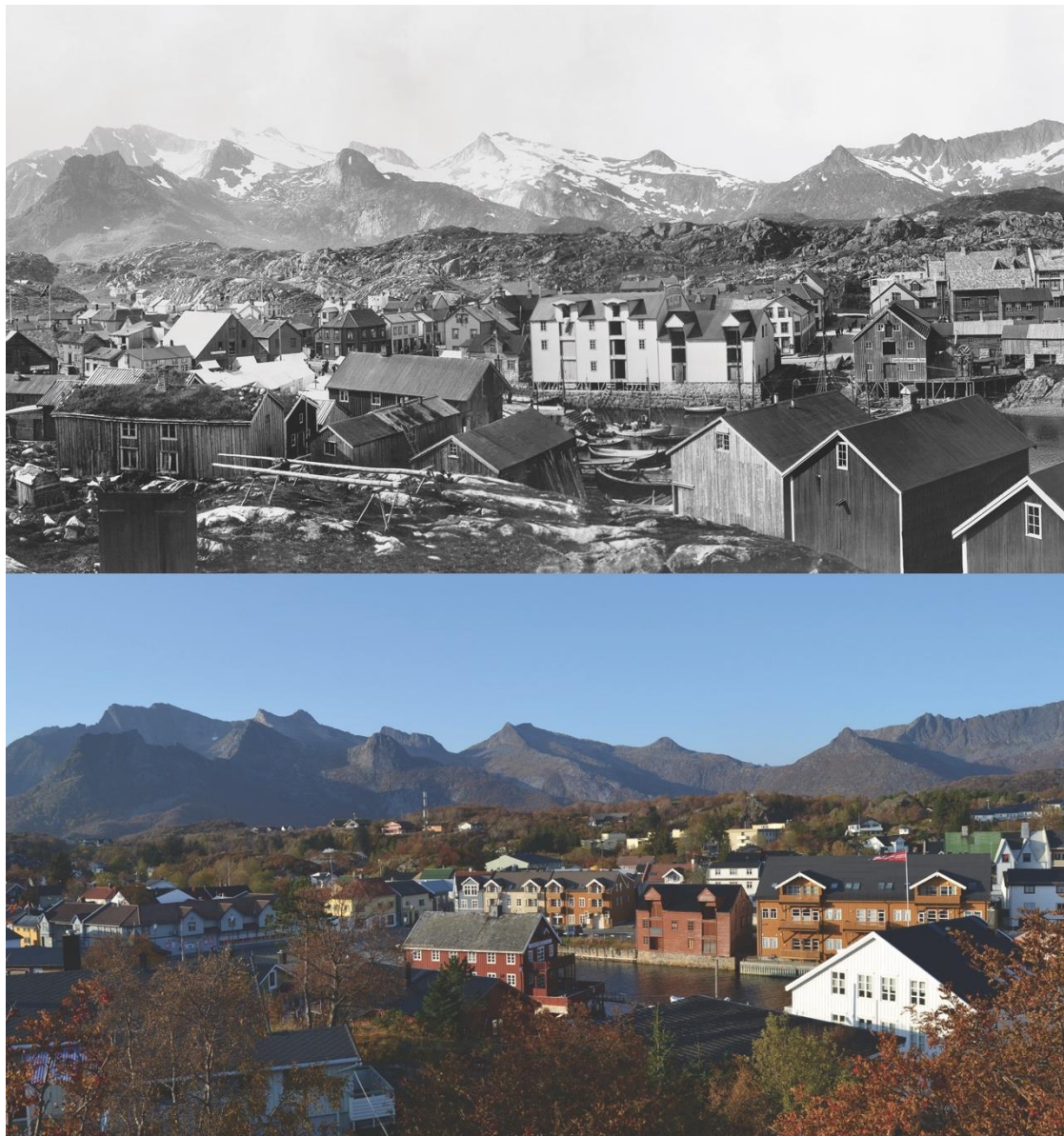
referansegruppen. Av de inviterte har referansegruppen bestått av: Håkon Brun (Vågan historielag), Marit Moen (Vågan historielag), Kristine Moltu (Kystverk musea og Lofotmuseet, Museum Nord), Odd Arne Sandberg (Vågan kystlag), Sylvia Henriksen (Rundt & Rundt/ LAG), Thor Erdahl (Lille Kabelvåg / LAG), Inger Anne Nyaas (Lille Kabelvåg / LAG), Jørn Hansen, Malin Overholt Galleri Espolin, Museum Nord / LAG) og Maren Bistrup (Lofoten Alpine Guides)

Trinn 1 – Kulturhistorisk beskrivelse

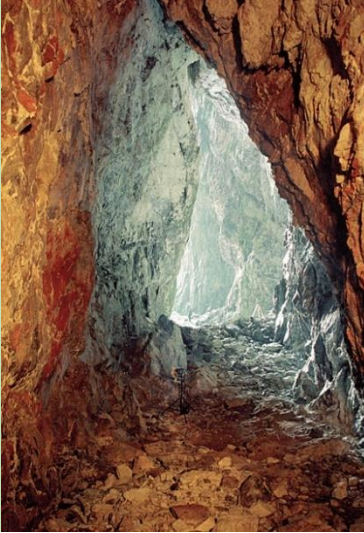
Metodikk

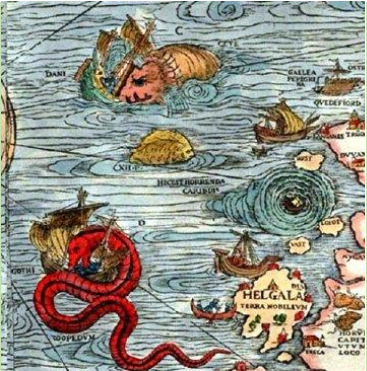
I analysens første trinn etableres et kunnskapsgrunnlag som skal danne utgangspunktet for vurdering av kulturarvens kvaliteter og muligheter i stedsutviklingen. Målet er å belyse analyseområdets historiske karakter.

Kunnskapsgrunnlaget skal vise hvordan naturgitte og kulturelt betingede forutsetninger og forhold, hver for seg og samlet, har formet analyseområdet. I trinn 1 belyses sammenhengene mellom stedets historiske «fortellinger» og dagens omgivelser. I analysen brukes en Tid-Rom matrise (tidsvindu) som redskap for systematisering og formidling av historisk dokumentasjon. Matrisen gir oversikt over stedets historiske utvikling, innhold, sammenhenger og tidsdybde. I tid-rom matrisen for Kabelvåg går vi helt tilbake til steinalder og frem til i dag for å beskrive hvordan ulike tidsepoker har påvirket området. Dette beskrives gjennom fire ulike undersøkelsesnivå; Lofoten – Kabelvåg – infrastruktur – bygningsstruktur. Matrisen suppleres med en utfyllende beskrivelse av de ulike tidsepokene som har vært av størst betydning for hvordan stedet har utviklet seg frem til i dag.

Tid-rom matrise

Tidsdimensjon	Romlig dimensjon			
	Lofoten	Kabelvåg	Infrastruktur	Bygningsstruktur
7000 f.kr – år 0 Steinalder	Kollhellaren 	Simon-Kranehula med bergbilder av elg og bjørn. Steinalder-lokaliteter ved Urstabben, Åvika, Skippsnakken og Rødlimyra		
År 0 – 1000 Jernalder –Vikingtid	Høvdingsete på Borg Høvdingsete på Gimsøy(?)			
1000 -1400 «Middelalderbyen»	Tørrfiskhandel til Europa fra rundt 1000-tallet	Vágar – kongelig og kirkelig administrasjon, handelssted Kirkvågen – kirkested Kong Øystein bygger rorbuer («torv hytter») og kirke (1112?) Samiske offerringer på Skippsnakken	Veifar mellom Ørsnes, Storvågan og Finneset via Vesterskaret	

	Lofoten	Kabelvåg	Infrastruktur	Bygningsstruktur
1400 – 1762		Kongssteinen på Finneset (1591) Rorbuer, utleie fra Kongen (1610) Rettsak om grensen mellom Kabelvåg og Kirkevåg (1615)		
1762 – 1890 «Væreiørtida»	Eiendom privatiseres – blir gitt i gaver og solgt fra Kongen til private eiere Storsildtiden i årene 1850 – 1860	Første gjestgiveribevilling i Nord-Norge, Kabelvåg/ Finneset (1762) Storvågan får bevilling og blir handelsted (1802) Samer i Kabelvågmarka (Andershaugen) Flere storbranner i perioden Folketallet i Kabelvåg er 223 i 1865 Statens Havnevesen etableres i Kabelvåg (1874) Kabelvåg blir egen bygningskommune (1879) 1. reguleringsplan (1879) Det første Kabelvågmarked (1882) Mudring av Rækøykjeila (1880) 2.reguleringsplan (1887)	Bru mellom Finneset og Altona (1850 - 1880) Vei mellom Kabelvåg og Osan (1868 – 69) Oscarskaret åpnes i 1873	Altona Værøykirka (1714) Hulderheimen (1790) Gammelkjerka (1798) Skole i Kirkvågen (1798) Storvågangården (1815) Fengslet (1856) Fiskerisykehuset (1856) Sorenskriveren (1873) Doktorgården (1873) Gammalgården i Smedvika (1874) Gammelskolen / blåskolen (1889) Hotellet Finneset, 1814

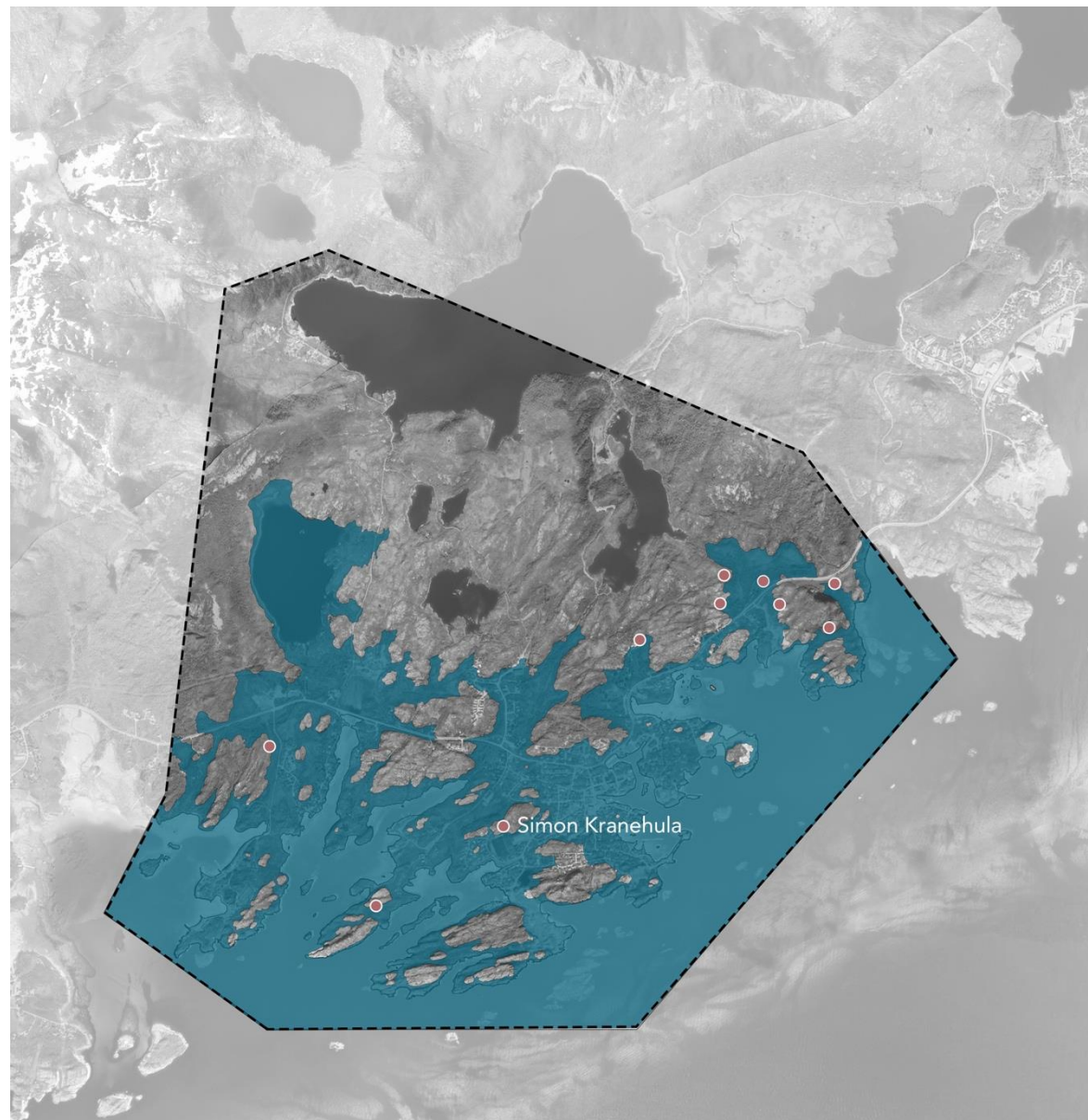
	Lofoten	Kabelvåg	Infrastruktur	Bygningsstruktur
1890 – 1950 «Havnebygging» «Molobygging»	Dampskip til Hamburg fra Svolvær Svolvær ble i 1918 utskilt fra Vågan kommune, og ble egen bykommune. Fiskebåtene bygges med motor	Storvågan blir solgt på tvangsauksjon i 1901 Storvågan blir hjem for gamle fattige i 1909 Folketallet i Kabelvåg er 1164 i 1930. Boligbygging i Villaveien, Rækøyveien Kong Øystein statuen avduket (1935) Det siste Kabelvågmarked avholdes i 1939 Fiskebruk på Rækøya	Utbedret vei mellom Kabelvåg og Svolvær (1922 – 23) Trapp til Stornakken (1902) – planlagt turisthytte Moloen ferdig (1929) Mudring av Kabelvåg havn (1933)	Arbeidern (1897) Lofotkatedralen (1898) Fengselsparken (1898) Kolflaathbrygga (1896-1905) Prestengbrygga (1910) Kongsvatnet Kraftstasjon (1911) Tuberkulosehjemmet (1914) Tønnefabrikken (1918) Statsbuene ved moloen (1929)
1950 – 1980	Lofotraidet (1941) Forbud snurpenot (1958) E10 fra Å til Svolvær (1963) Kommuneadministrasjon i Vågan flyttes til Svolvær	Lofotmuseet etablert på Storvågan i 1976 Boligbygging i Kortvika, Vognmannsløkka, Nakken vest og Olsneset, Bruberget, «Alterosen», Eidet,	Lysløypa etableres på 60-tallet	Kreta (Stornakken (Marithaugen (Kabelvåg ungdomsskole (1968)
1980 – i dag	Lofast (2007)	Etablering av Nyvågar (1990) Kabelvågkompaniet Bygging av boliger på Tollefneset, Ungdomskolemyra, Ursvika, Kreta, Bergsrudfeltet, Åvika, Etablering av næringsområde på Rødlimyra Camping i Solbakken (2000)	Omlegging av Riksvei 19 ved Revskaret (1988) Riksvei 19 blir til E10 (1992) Gang- og sykkelvei mellom Kabelvåg og Svolvær (2005)	Marithaugen aldersjem Betongfabrikk på Rækøya Galleri Espolin (1992) Fotballhallen (1997) Kabelvåg torg (1999) Lille Kabelvåg (2006) Nytt tilbygg for Kystverket (2009) Turnhall (2016) Bygging av ny Kabelvåg skole

Steinalder – De første bosettingene

Kabelvåg har vært preget av menneskelig aktivitet i flere tusen år. For vel 9000 år siden var havnivået 15-20 meter høyere enn i dag. Simon Kranehula som ligger omtrent 25 meter over havet like ved Storvågan og Brurberget var på den tid nært tilknyttet sjøen. I Simon Kranehula er det helleristningsfunn, en elg uten horn som er omtrent 9000 år gammel og det eldste funnet etter liv i Kabelvåg og Lofoten. Simon Kranehula har også bilder av bjørn, elg og menneskefigurer som er 3-4000 år gamle. I nordisk sammenheng er det en uvanlig kombinasjon å finne bergbilder med flere tusen års mellomrom på samme sted.

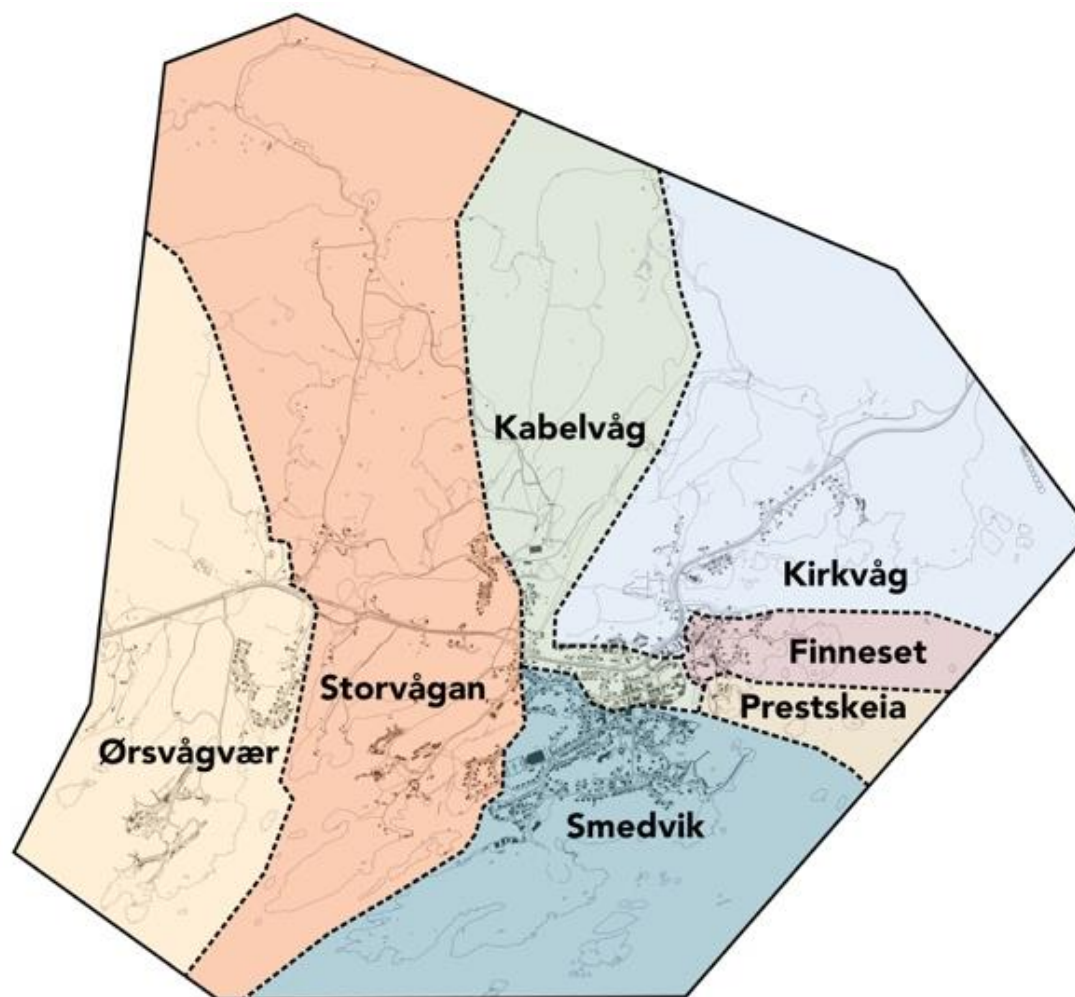
Det er videre kjent at det har vært mennesker i Kabelvågområdet siden steinalderen ved funn av boplasser og redskaper på Skippsnakken, Urstabben og Rødlimyra. Det er funn fra både yngre og eldre steinalder.

Illustrasjonen viser hvordan landskapet til Kabelvåg kan ha sett ut i steinalderen når havnivået var 15 - 20 meter høyere enn i dag. De røde merkene viser arkeologiske funn av bosetninger fra eldre og yngre steinalder.

Middelalder – Middelalderbyen Vågar

Middelaldersentret Vågar vokste frem i overgangen mellom vikingtid og middelalder tidlig på 1100-tallet. Vågar var et viktig administrasjonssentrum for konge- og kirke-makt. Flertallet av de bevarte middelalder-dokumentene fra landsdelen er skrevet i Vågar. Den økonomiske basen var tørrfiskhandelen fra kong Øysteins tid tidlig på 1100-tallet. Skreien som var hengt rundt om i Lofoten til tørking ble fraktet til Vågar der oppkjøperne transporterte den videre til Bergen. Vågar var den nordligste byen i verden og eneste by i Nord-Norge i middelalderen. Selve bygrunnen er bevart som metertykke kulturlag. Deler av kulturlaget er arkeologisk undersøkt. Navnet er flertallsform av «våg», som betyr det samme som moderne norsk våg. Dette betyr at fortidsamfunnet også omfattet flere nærliggende havner. Et samlet inntrykk fra skrevne kilder og arkeologiske undersøkelser gjør det sannsynlig at navnet i mellomalderen omfattet Storvågan, Kabelvåg (Kapellvågen) og Kjerkvågen. Stedet gikk fra å være rorvær til kaupang som sentrum for tørrfiskhandelen fra ca. 1100. Storhetstiden vedvarte frem mot 1400-tallet da det ble vanlig med jektefart fra hele Nord-Norge direkte til Bergen.

Tidligere var Kabelvåg en egen matrikelgård, gårdsnummer 13. Avgrenset til neset mellom Mathisvika og Kabelvågpollen, bortover Villaveien og oppover Kabelvågmarka mot Kongsvatnet. I analyseområdet / planområdet for dagens Kabelvåg inngår også matrikelgårdene Ørsvågvær, Storvågan, Smedvik, Prestskeia, Finneset og Kirkvåg. Det samsvar mer med oppfattelsen av det gamle Vågan, middelalderens Vågar.

1762 – 1892

Væreierperioden med by- og havnebygging

I middelalderen var fiskeværerne underlagt kongen som allmenninger, men fra 1600-tallet og utover ble flere fiskevær gitt i gaver eller solgt til mer velstående menn i fiskeværerne. Den første gjestgiveribevilling i Nord-Norge blir gitt til Arent Schønning på Finneset i 1762, som ga han rett til å drive bondehandel i Kabelvåg i en mils omkrets.

På Ørsvåg med Eidet var det i 1701 to gårder. I Kjerkvågen bygges det skolehus i 1799, i nærheten av der Lofotkatedralen står i dag. Storvågan var omkring 1700 lensmannsgård, men får i 1802 handels- og gjestgiveribevilgning. I folketelling fra 1801 er det registrert 38 personer bosatt i Storvågan. I 1815 oppføres hovedhuset på Storvågan. Tilhørende Storvågan var butikk, stall, stabbur og fjøs med låve. På stabburet var det i en tid et klokketårn. Storvågan hadde også som de fleste andre større fiskeværerne ulike håndverkere. Det var smed, bøkker, snekker og baker. Væreiren på Storvågan kjøper i 1833 området av kongen.

Utover 1800-tallet foregikk den største fremveksten av fiskeværerne i Lofoten i Kabelvåg. Væreier O.M Schønning på Finneset bygger rundt 1850 hengebru til Kabelvåg for å forenkle tilkomsten til sine næringsinteresser. Schønning

hadde blant annet to større bygninger i Kabelvåg, brygga Altona og Storbakeriet. Brua kunne heises opp når større båter skulle passere. Brua fikk betydning for hvor sentrum av Kabelvåg vokstre frem. Datidens torg ble lagt ved et lite område knyttet til brygga Altona. Her kom det videre ny bebyggelse rundt og ellers ble det bygd noe lengre sør ved Smedviken og Tollefsnest som lå på den andre siden av Kabelvåg pollen / havna. En viktig årsak for at det ikke ble bygd tettere og mer konsentrert var at det lå et lite tjern som sperret av mye av området i det opprinnelige Kabelvåg. Tjernet ble i 1861/62 fylt igjen og området ble da videre bygd ut. Det ble lagt en sti som knyttet Finnesbrua med Finneset til bebyggelsen i Kabelvåg, Smedviken og Tollefneset. Det ble også bygd sykehus og fengsel på 1850-tallet.

Markus M. Normann overtar halve Ørsnes og store deler av Ørsvåg i 1844. Før det var områdene tilhørende væreier Casper Lorch i Storvågan, svigerfar til Markus M. Normann. Ragnvald Normann, sønn av Markus M. Normann overtar driften av Ørsvågholmen i 1890 hvor han bor og driver handel, men i 1896 brenner det på Ørsvågholmen. Hovedbygningen med flere andre hus går tapt i brannen. Det ble en anledning til å bygge opp nytt over sundet på Alterklubben. Med det ble aktiviteten på Ørsvågholmen avviklet og Ørsvågvær kunne tilkobles veinettet på Austvågøya. Samtidig

hadde Ørsvågvær nå bedre havneforhold for større båter med større sjødybde ved kaiene.

Fra 1865 til 1900 var det nesten en dobling av innbyggertallet i Kabelvåg, fra 636 til 1218 personer. Alle de nye husene som ble bygd som følge av befolkningsveksten medførte et behov for å regulere bebyggelsen i større grad. Frykten for hva en brann ville medføre var stor. Det ble derfor den 5. mai 1874 opprettet egen brannkommune for Kabelvåg. Vågan herredstyre vedtok den 26. mai 1877 å få Kabelvåg regulert og omkring to måneder tidligere ble det approbert branntakst ved kongelig resolusjon den 22. mars. Søknad for regulering ble sendt inn i 1879, men samme år opplever Kabelvåg sin første storbrann.

Det blir laget ny reguleringsplan for det utbrente området med kvartalsstruktur. En type bebyggelse som var fremmed og velregulert for Lofoten med en hovedgateakse henvendende mot Vågakallen. De breie rette gatene var 20 alen brei for å minske faren for spredning av brann. Slik ble Kabelvåg regulert fra fiskeværstruktur til bystruktur. Stedet hadde fått politi, lensmann, sorenskriver, prost og andre offentlige institusjoner. Kabelvåg ble i stor grad bygd på statsgrunn og handelen fikk en mer liberal lovgivning. Væreier Schønning eide en del av Kabelvåg, men resten tilhørte staten. De tidligere omreisende kassehandlerne som

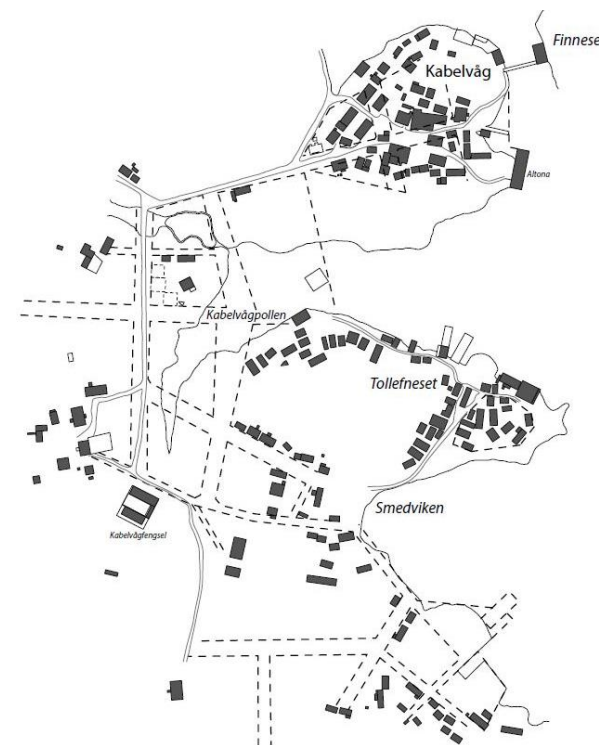
var i Kabelvåg under Lofotfiske etablere seg nå på stedet etter at en lov i 1866 frigav all handel på landet. Væreier Schønning lot de også få etablere seg på hans grunn.

Den 5. mars 1874 søkte 39 oppsittere i Kabelvåg Stortinget om å få mudret havna og bygge molo. Det var behov for molo for å beskytte Kabelvåg mot den åpne sjøen fra Vestfjorden. De to holmene Daumannsholmen og Leiskjærholmen var ikke tilstrekkelig for å sikre båtene mot høst- og vinterstormene. Kystdampskipene kunne heller ikke anløpe Kabelvåg under storm noe som fikk følger for post- og godslevering. Havnedirektøren utarbeidet en plan for en molo på 200 meter via Daumannsholmen til Leiskjærholmen. Bygging av molo fikk 20.000 i bevilgning fra Stortinget. Arbeidet ble igangsatt i 1874-75 og det ble som følge av arbeidet lagt en sentralstasjon til Smedvika. Her kunne Havnevesenet oppbevare redskaper og materiell. Arbeidet med moloen ble krevde grunnet flere stormer, men i 1879 var arbeidet med hele moloen slutført. Tilliggende anlegg for Havnevesenet med pakkhus, bedding og oppsettplass ble også ferdig samme året.

Årsskifte 1879-80 var preget av flere

usedvanlig kraftige stormer som raserte hele moloen. Havnevesenet redskaper og materiell på Daumannsholmen, kontorbygningen, brakke med kull-lager og krutthus som lå 15 meter over havet ble også tatt av stormene. Etter herjingene av stormene ble det i 1883 satt ned en komite som hadde i oppgave å se på hva som måtte bli gjort i Kabelvåg. De ble også bedt om å vurdere mulighetene for å anlegge havn i Storvågan fremfor Kabelvåg. Det ble foreslått å starte på en ny molo til Leiskjærholmen, samt å mudre Kabelvåg og Finnespollen. Utredninger viste at oppmudring av Kabelvågpollen ville gi plass til 230 båter og oppmudringen av Finnespollen plass til 130 fiskebåter. Det ville i tillegg bli nye tomter på Statens og prestegårdens tilhørende eiendommer. Grunnet de høye kostandene ved å bygge ny molo ble det ikke vedtatt, men Stortinget bevilget penger til oppmudring av havnene. Mudringen medførte nye statlige tomter ved Finnespollen og dit ble Havnevesenets anlegg flyttet fra Smedvika.

Den 15. juli 1883 brøt det ut en ny storbrann og hele Storgata som var hovedgata i Kabelvåg brant. Dette var den største brannen i Kabelvågs historie og Kabelvågavisa Lofotens Tidene skrev den 20. juli 1883: *"Nat til Søndag 15.juli mellom kl. 1-2 udbrød det Ild i Skrædder Endesnes Gaard*

Illustrasjonen av reguleringsplanen fra 1879 viser utviklingsplanene for Kabelvåg. Bebyggelsen var før 1879 uregulert og hovedsakelig konsentrert til hver side av Kabelvågpollen som strakk seg nesten helt inn til fengslet. Reguleringsplanen viser at store deler av Kabelvågpollen skal fylles igjen for å anlegge kvartalsbebyggelse. Det lille tjernet som ligger nordvest for Kabelvågpollen skal også fylles igjen.

paa Kabelvaag. [...] Paa det egentlige Kabelvaag staar det kun tilbage tvende Rorboder, et Hus og tvende meget forbrændte Rorboder, samt den saakaldte Altona."

Ny reguleringsplan kom i 1887. Planen beholdt mye fra tidligere forslag, men inneholdt også noen endringer av gatestrukturen. Hovedgrepet med kvartaler ble styrket. Det ble også gitt navn til gatene og regulert inn en kanal. To år tidligere var det også søkt om å få flyttet torget til et nytt regulert område da torget ved Altona var blitt for lite i forhold til Kabelvågs nye størrelse. Det ble søkt staten om å få flytte torget til en del av det oppfylte området i Smedvigen. Søknaden fikk derimot avslag og det nye toget ble bare å finne i reguleringsplanen fra 1887. De fleste bodde etterhvert i sentrumsområdet av Kabelvåg. Skolen i Kirkevågen ble da for liten og det ble i 1887 vedtatt å bygge ny skole. Ny skole ble innviet i 1889, «gammelskolen», liggende ved Flaggstanghaugen. I 1891 fikk Kabelvåg postkontor.

Parallelt med at Kabelvåg fikk en bystruktur, bar Storvågan preg av å være et mer klassisk fiskevær. Mot slutten av 1800-tallet ble Storvågan det største fiskeværet i Lofoten. Det var 102 rorbuer i Storvågan i 1893. Rorbuene lå spredt utover området, men var samtidig plassert tett i tett. Tilknyttet Storvågan var også egg- og dunvær. Det var særlig på

Storvåganholmen sjøfuglene hekket og bygde sine reder. Det var også flere husmannsplasser, på det meste 14 stykker. Husmannsplassene lå noe mer spredt rundt fiskeværet enn rorbubebyggelsen. Det var i tillegg flere pakkehus i Storvågan, det største lå ytterst i søndre del av fiskeværet. Bygningen ble tatt av en større

storm i 1890-årene. Det var tilhørende brygger til pakkehusene for på og avlastning av varer og materialer. Det lå i tillegg et pakkehus nedenfor hovedhuset ved sjøfronten og ute på Storvåganholmen var det også noen pakkehus. Tilknyttet pakkehuset ved Storvågan søndre lå det et trandamperi, samt kaffestue. I Kaffehuset fikk

fiskerne etter å ha vært på havet kjøpt kaffe, varm melk, kaker og vannkringler. For væreieren var dette en god ekstrainntekt. I 1901 var derimot storhetstida til Storvågan brått over, ved at fiskeværet blir solgt på tvangsauksjon.

Storvågan mellom 1890 - 1900

Tidsinndeling for væreierperioden med by- og havnebygging (1762 – 1892)

Årstall	Ørsvågvær (Normann)	Storvågan (Rønning, Lorch og Wolff)	Finneset (Schønning)	Smedvik/Kabelvåg (Havnevesenet)
1762			Første gjestgiveribevilgning i Nord-Norge (Schønning)	
1790			Huldreheimen (Schønning)	
1802		Gjestgiveribevilgning (Rønning)		
1815		Storvågangården (Lorch)		
1817	Handelsbevilgning (Lorch)			
1844	Ørsvågvær fradeles Storvågan (Normann)			
1856				Fiskerisykehuset og fengslet
1873			Oscarskaret åpnet	Sorenskrivergården og doktorgården
1874				Sentralstasjon for Havnevesenet i Smedvika
1879				Egen bygningskommune og 1. reguleringsplan
1880				Havnevesenet etableres på Finneset
1886-1887				2. reguleringsplan
1882				Det 1. Kabelvågmarked
1892				Kanalen innvies
1893			Schønning selger Finneset til Ekroll	
1896	Ørsvågholmen brenner og Sandvika fradeles fra Ørsvågvær			
1901		Storvågan går konkurs (Wolff)		
1909		Storvågangården blir hjem for eldre	Ekroll har gått konkurs og Vågan folkehøgskole etableres	
1917	Ørsvågvær går konkurs (Normann)			
1929				Ny molo og statsbuene bygges
1939				Siste Kabelvågmarked

1893 – 1939 – Væreiernød og fiskerimodernisering

Kanalen var blitt innviet i 1892 ved at innfatningsmurer og oppfyllinger var helt ferdig, og da ble nok det nye torget tatt i bruk. Torget fikk aktiviteter som markeder på sommer og vinter. Det første markedet var allerede blitt avholdt i 1882. Båtoppsettene knyttet til torget gjorde at dette ble et egnet sted for salg av båter på vinteren i forbindelse med Lofotfiske. Båtoppsettene ble brukt til å dra båtene på land for å ha dem på torget til salg. I 1910 ble Prestengsbrygga oppført ved torget til lagring av båter og trevirke. Markedet på sommeren var mer mangfoldig med gjøglere, spåkoner og karuseller. Her ble det også solgt båter i tillegg til varer fra fiskebønder. Det kunne være over 60 ulike kasse- og telthandlere som kom for å selge sine produkter i Kabelvåg. Lofotkatedralen blir innviet i 1898. Arbeidern innvies på nytt i 1916 etter brann, første gang var i 1897. Bygårdene i sentrum var organisert med butikklokaler i første etasje og bolig i andre etasje.

Mot slutten av 1800-tallet og på begynnelsen av 1900-tallet går væreierne i Kabelvåg konkurs. Schønning på Finneset er den første som legger inn årene i 1893, Wolff på Storvågan følger deretter i 1901. Normann på Ørsvågvær går konkurs i 1917 og med det var væreiertida i Kabelvåg-området over.

Reguleringsplan fra 1928. Havnevesenet ble flyttet over til Finneset fra Smedviken. Det er bygd ut molo over Daumansholmen og ut til Leiskjæret. Ved starten av moloen er det planlagt bygd fem rorbuer på statens regning for å forbedre fiskerne sine boforhold under Lofotfisket. Kvartalstrukturen er fortsatt å finne i Kabelvåg sentrum.

Allerede på slutten 1800-tallet ble Kabelvåg idrettslag, Kabelvåg musikkforening og Skytterlaget Vågakallen stiftet. Det rike lag- og foreningslivet var avgjørende for at det ble anlagt idrettsplass og skytebane, samt oppføring av musikkpaviljong på torget. Det bygges trapp opp til Stornakken i 1902 hvor det var planlagt ei turisthytte.

Rækøya kjøpes i 1905 hvor det drives mottak av fisk, eksport og landhandel.

På begynnelsen av 1900-tallet får Kabelvåg en ny type infrastruktur med vann og strøm. Kabelvåg vannverk stod ferdig i 1909 og i 1911 ble kraftstasjonen ved Kongsvatnet bygd.

Vågan folkehøgskole etableres på Finneset i 1909.

Tuberkulosehjemmet åpner i 1914, utvides med ny fløy i 1930 og en ny etasje i 1936.

I tiden mellom 1915 og 1920 etablerte 6 hermetikkfabrikker seg i Vågan, inkludert overtagelsen av Bergs fabrikk, 4 i Kabelvåg og 2 i Svolvær. Foruten disse nyetablerte bedriftene, fantes i tillegg en kaviarfabrikk på Ørsnes, anlagt i 1910. Svolvær blir i 1918 skilt ut fra Vågan som egen bykommune. Befolkningen var blitt større i Svolvær enn i Kabelvåg, forbi passeringen hadde foregått en gang mellom 1905-06.

Kabelvåg havn 1929

Lorentzen etablerer verksted i 1923, ei smie på det gamle torget ved siden av brygga Altona.

Moloen blir i 1929 ferdigbygd. Lofotakvariet etableres i 1931 ved moloen.

Tidsinndeling for væreiernød og fiskerimodernisering (1893 – 1939)

Årstall	Ørsvågvær	Storvågan	Finneset	Smedvik/Kabelvåg	Kjerkvågen
1893			Ekroll kjøper Finneset av Schønning		
1896	Storvåganholmen brenner og Sandvika fradeles fra Ørsvågvær				
1898				Fengselsparken	Lofotkatedralen
1901		Storvågan går konkurs (Wolff)			
1902				Trapp til Stornakken	
1905				Fiskerivirksomhet etableres på Rækøya	
1909		Storvågangården blir hjem for eldre	Ekroll har gått konkurs og Vågan folkehøgskole etableres		
1910				Prestengbrygga	
1911				Kongsvatnet kraftstasjon	
1914				Tuberkulosehjemmet åpner	
1916				Arbeidern gjenoppbygges etter brann	
1917	Ørsvågvær går konkurs			Tuberkulosehjemmet får ny fløy	
1918			Tønnefabrikken		
1920			Ingeniørboligen		
1923				Lorentzen etablere smie	
1927				Musikkpaviljongen på torget bygd av Kabelvåg musikkforening	
1929				Ny molo og statsbuene bygges	
1933				Mudring av havna	
1935				Kong Øystein statuen avdukes	
1936				Tuberkulosehjemmet får ny etasje	
1939				Det siste Kabelvågmarked	

1940 – 1980 – *Nedgangstider*

I 1940 ble det ikke arrangert noe Kabelvågmarkedet, en tradisjon som hadde vedvart siden 1882.

Fra 1943 moderniseres anlegget på Rækøya med nye rorbuer til omkring 250 fiskere, det er elektrisk linebane, pakkhus, badstue og kjøle- og fryserianlegg. Utover å drive innenfor fiskeri var det også salg av bygningsartikler og trelast. Det var på 50-tallet rundt 10 fiskebruk i drift i Kabelvågområdet, men på 60-tallet opplever fiskeriene vanskeligere tider. Halfdan Hansen & Sønner går konkurs i 1963 og det har i ettertid aldri vært levert fisk på Ørsvågvær. Eiendommen ble i årene etter konkursen utviklet innenfor reiseliv av ulike eiere.

Arbeid med å sprengte ut Gløshaugen startet i 1946 for å utvide bygningsmassen til Lorentzen.

I 1964 ble Vågan, Svolvær og Gimsøy sammenslått til en kommune, det som i dag utgjør Vågan kommune. Det nye kommunesenteret ble da lagt til Svolvær.

Båtverkstedet i Mathisvika blir i 1954 kjøpt og omgjort til bilverksted. Kabelvåg apotek legges ned i 1961. Pipa tilhørende Canningen rives i 1965. Vinmonopolet flytter til Svolvær i 1966, brannstasjonen brenner i 1971.

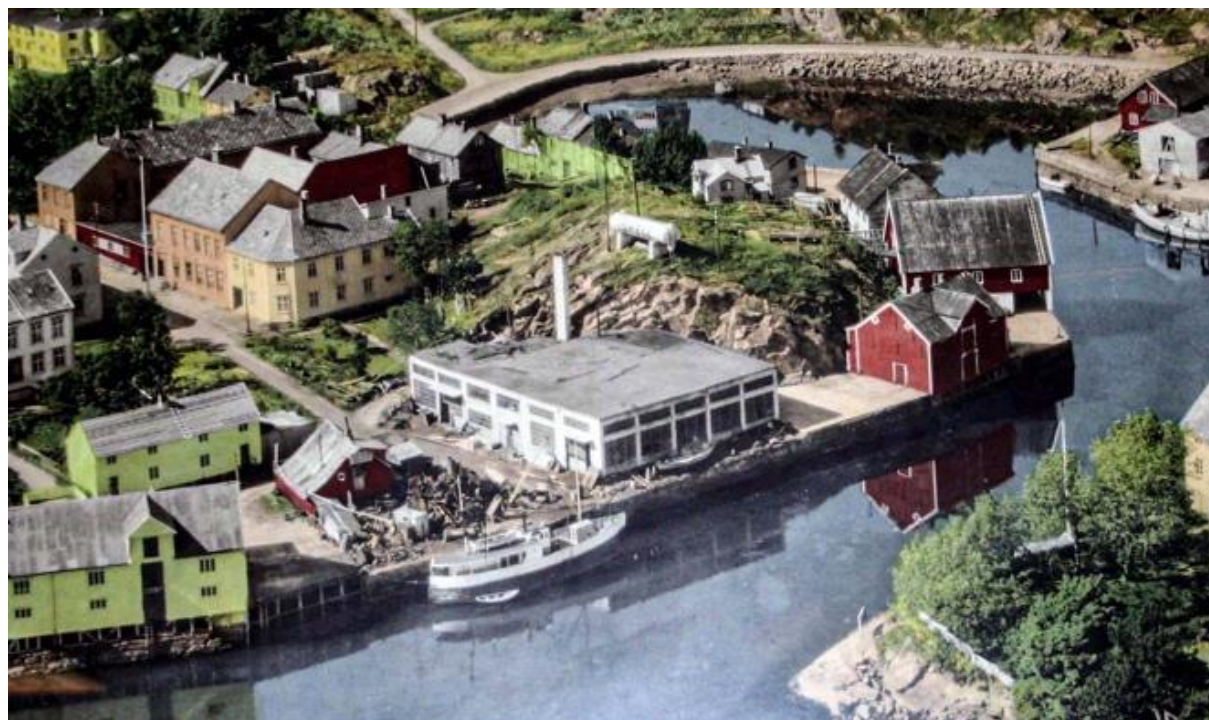
Aktiviteten på Rækøya legges ned.

Kanalen fylles igjen på 70-tallet og flere av byggingene rundt rives.

Våganheimen (institusjon for psykisk utviklingshemmede) etableres på midten av 70-tallet ved Storvågan og Vågan alders- og helseheim utvides. Lofotmuseet etableres i Storvågan i 1976.

Idrettsanlegget på Sorenskriverjordet etableres, steinmasser som tas ut fra Langhaugen brukes til å fylle igjen kanalen.

Vaagan Sparebank flytter hovedkontoret til Svolvær i 1980.

1980 – i dag – Kultur-, idrett og reiseliv

Kunstskolen etableres i 1983 og Nordland videoverksted i 1986. I 1997 blir de til Kunst og filmskolen som benytter fengslet, sorenskrivergården og andre bygg i Kabelvåg til undervisning.

På Storvågan etableres Lofotakvariet i 1989, som tidligere hadde vært plassert ved moloen i Kabelvåg. Reiselivsanlegget Nyvågar etableres i 1990 og Galleri Espolin åpner i 1992.

I 1991 og 1992 rammes Kabelvåg sentrum av to store branner. I øvre del av Storgata brant det ned 11 – 12 hus i 1991. Deriblant Kabelvåg hotell og den videregående skolen / kunstskolen. I 1992 brenner 3-4 sentrumsgårder i midtre del av Storgata, blant annet Kolfaathgården.

Fotballhallen på Sorenskriverjordet åpner i 1998, tilbygg med turnhall åpnes i 2016.

Kabelvåg torg står ferdig i 1999.

Det ble levert fisk ved fiskebruket Altona frem til år 2000. Etter 2005 er det ikke levert fisk i Kabelvåg.

Prestengbrygga blir omgjort til kafe. Arbeidern selges av kommunen og blir pub.

Galleri lille Kabelvåg åpner i 2006 og utvides i 2013.

Kabelvåg videregående skole flyttes til Svolvær i 2009. Kunst- og filmskolen tar da over skolebygget til den videregående skolen.

De siste årene er det bygd boliger på Tollefneset, ved Ungdomskolemyra, i Ursvika, på Kreta, Bergsrudfeltet og i Åvika. Kabelvåg har i den samme tidsperioden opplevd befolkningsvekst. Befolkningsutviklingen snudde i 2007 – 2008.

Snekkerifabrikken blir legesenter med leger, helsesøstre og tannklinikk. Tidlig på 2000-tallet blir det meste av snekkerifabrikken omgjort til boliger da legesenteret flyttes til Svolvær.

Kystverket utvider sitt administrasjonsbygg i 2009. Lorentzen Hydraulikk utvider med nytt verkstedbygg.

Det ble etablert camping i Solbakken i 2000, reguleringsplan for området vedtatt 2007. E i Norge kjøper Ørsvågvær i 2019 og videreutvikler eiendom innenfor reiseliv.

Næringsområdet Rødlimyra er under utvikling.

Oppsummering trinn 1

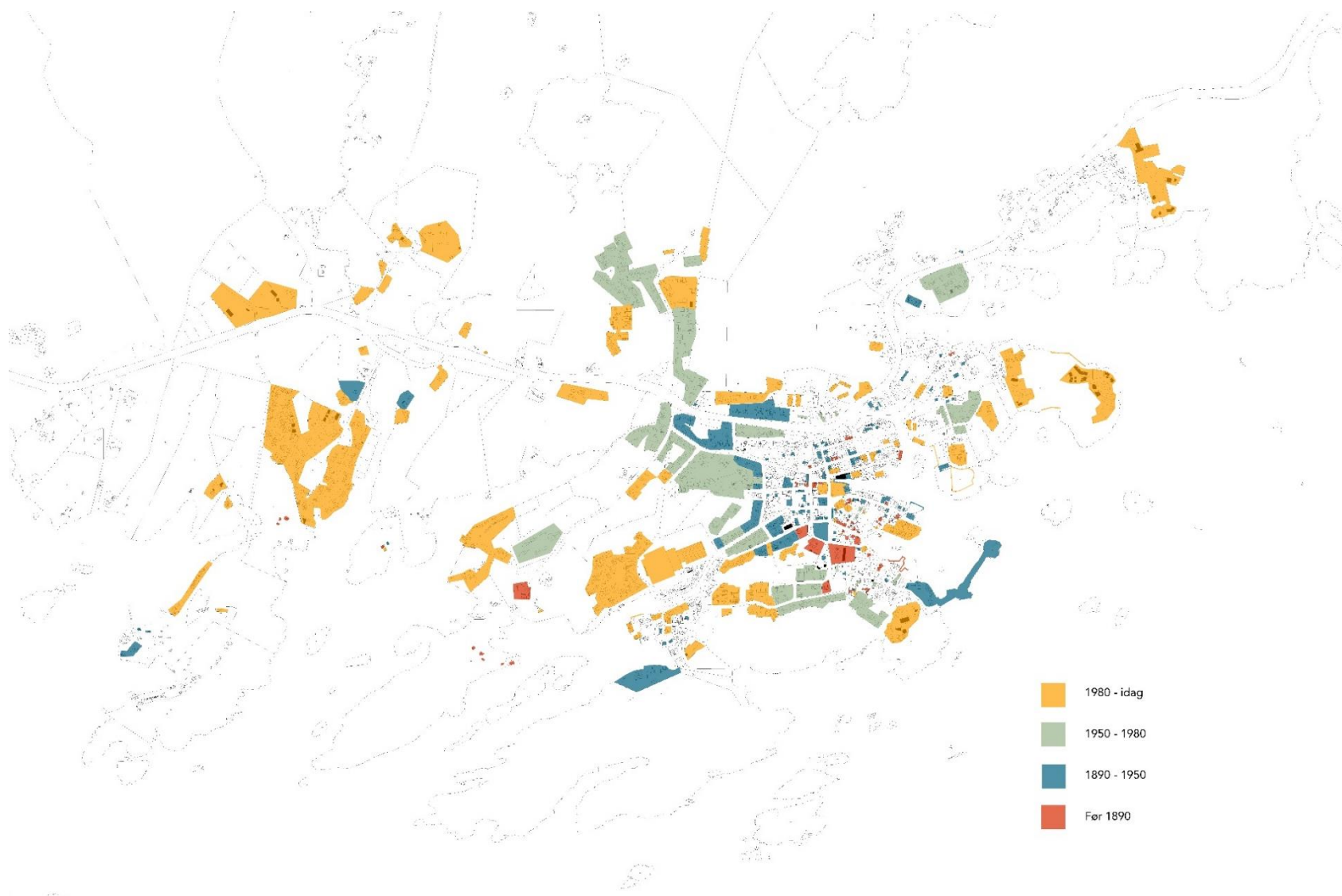
Tyngdepunktet til det vi i dag definerer som Kabelvåg har over tid forflyttet seg mellom ulike steder innenfor analyseområdet. Siden steinalderen, for minst 9000 år siden, har Kabelvåg vært bebodd av mennesker. Aktivitetsomfanget og antallet som har bodd i området har derimot endret seg over tid. Vågar - ved dagens Storvågan - var i middelalderen den eneste byen i Nord-Norge og den nordligste i verden. Storhetstiden for middelalderbyen vedvarte frem mot 1400-tallet da det ble vanlig med jektefart fra hele Nord-Norge direkte til Bergen. Med det mistet Vågar sin rolle som handelssted i Nord-Norge. I middelalderen var fiskeværerne underlagt kongen som allmenninger, men fra 1600-tallet og utover ble flere fiskevær gitt i gaver eller solgt til mer velstående menn i fiskeværerne. Den første gjestgiveribevilling i Nord-Norge blir gitt til Arent Schønning på Finneset i 1762, noe som ga han rett til å drive handel i Kabelvåg. Utover 1800-tallet ble væreiersystemet dominerende i Lofoten. Finneset, Storvågan og Ørsvåg blir viktige fiskevær i Lofoten styrt av væreiere. Storvågan blir på slutten av 1800-tallet det største fiskeværet i Lofoten, med over 100 rorbuer og 14 husmenn. De grunne havneforholdene på stedet medfører derimot at Kabelvåg med dypere havn og nye kaier vokser og fester posisjonen i Lofoten utover starten på 1900-tallet. I Kabelvåg har Statens havnevesen

mudret opp Kabelvågpollen og Finnespollen. Det blir anlagt steinsettinger hvor massene fra havbunnen utgjør nytt landareal. Havnevesenets anlegg på Finneset etableres i 1880. Kabelvåg reguleres som by med kvartaler, hvor det bygges bygårder med handelslokaler, beverting og boliger. Det er også fra før etablert viktige funksjoner i Kabelvåg som lennsmann, sykehus, kirke, fengsel, sorenskriver og skole. All ny bebyggelse legges primært på de nye opparbeidete landarealene og haugene rundt får stå ubebygd. Storhetstiden til Kabelvåg har likevel sin begrensede tidsperiode. Havna blir for liten for de større båtene og liggeforholdene er utfordrende. Helt frem til 1950-tallet var båttrafikken stor med daglige lokalbåtanløp. Store samfunnsmessige endringer medfører derimot at bilen blir allemannseie. På midten av 1950-tallet blir riksveien (E10) lagt utenfor sentrum som følge av biltrafikkøkninga. Lokalbåtene blir med det etterhvert borte. Fiskeriaktiviteten både på Rækøya og Ørsvågvær legges ned på 60-tallet. Vågan og Svolvær kommune blir sammenslått til en kommune. Sentraladministrasjonene blir dermed flyttet fra Kabelvåg til det nye kommunesentret Svolvær, eller lagt ned (fengslet og sykehuset). Den nye bebyggelse blir nå i utkantene av sentrum. Kabelvåg får egen ungdomsskole i 1967, ved Kabelvågmarka, noe sør for Madsvatnet. Boligbebyggelsen følger dermed naturlig med i området rundt – Markveien, Ungdomsskoleveien og Kranebakken. Det

bygges også flere nye boliger langs Rækøyveien, Villaveien, på Nakken og i Kortvika ved kirka. Sentrumsområdet preges derimot mer av rivning enn nybygging. Kanalen fylles også igjen. Utover ny skole utvides helse- og omsorgsinstitusjonene på 70-tallet. Våganheimen etableres på midten av 70-tallet ved Storvågan og Vågan alders- og helseheim utvides. På Storvågan etableres Lofotmuseet i 1976 etter at hovedhuset hadde vært brukt som aldershem siden 1909. Rækøya får i 1983 igjen ny aktivitet ved at det startes betong- og entreprenørvirksomhet i det tidligere anlegget for fiskerivirksomhet. Kabelvåg får i 1983 en egen kunstutdanning ved etableringene av Kunstsolen og i 1986 blir Nordland videoverksted etablert. Med etablering av egen kunst- og filmundervisning får Kabelvåg et sterkere miljø av etablerte kunstnere og studenter med nye impulser. Storvågan utvikles på begynnelsen av 90-tallet til å bli et sterkere opplevelsessted. I 1989 flyttes Lofotakvariet fra innersida av moloen til Storvågan. Nyvågar etableres rett etter i 1990 og Galleri Espolin åpner i 1992. I 1991 og 1992 rammes sentrum av Kabelvåg av to store branner. Flere av bygningene som brenner blir stående igjen som branntomter og står fortsatt ubebygd. I 1997 blir kunstsolen og Nordland videoverksted til Kunst- og filmskolen som benytter fengslet, sorenskrivergården og andre bygg i Kabelvåg til undervisning. På det tidligere Sorenskriverjordet ble det i 1998 åpnet en ny fotballhall. Kabelvåg torg står ferdig i 1999. Idrett, kultur og

opplevelser er nå det nye Kabelvåg. Det siste fiskebruket legges ned i 2005. Galleri lille Kabelvåg åpner i 2006. I 2009 ble den videregående skolen i Kabelvåg flyttet til Svolvær. Kunst- og filmhøgskolen har i ettertid overtatt lokalene, men uten ny finansering står skolen i fare for å bli nedlagt i dag. I 2015 bygges det turnhall ved eksisterende fotballhall på Sorenskriverjordet og det etableres tilhørende ny kunstgressbane. Flere nye boligområder har vært utviklet de aller siste årene på Tollefneset, Eidet, Ursvika, Åvika og Kreta. Samtidig har reiselivet blitt utviklet, spesielt innenfor rorbuer og camping med Sandvika, Solbakken, Statsbuene, Tyskhella og Ørsvågvær.

Utbygging innenfor analyseområdet

Trinn 2 – Fortolkning

Metodikk

Historien vil alltid være gjenstand for nye tolkninger, både på det individuelle og samfunnsmessige plan. Formålet med trinn 2 er å avdekke hvilke historiske elementer som i dagens situasjon representerer de viktigste historiske fortellingene fra trinn 1. Det foretas ved å fortolke og drøfte analyseområdets historiske situasjon, meningsinnhold og betydning som underlag for verdidiskusjonen i trinn 3. I analysen brukes historisk lesbarhet, integritet (helhet) og autenticitet (grad av ekthet) som mål for tilstand og formidlingsegenskaper.

Tilstand og lesbarhet

Landskapet

Kabelvåg er tydelig definert av havet som strekker seg innover i landskapet som røtter og utgjør definerte våger og oser. De viktigste og tydeligste er Ørsvågen, Mølnosen, Alterosen, Storvågan, Kabelvåg (havn) og Kjerkvågen. Dette er landskapselementer av kulturhistorisk betydning ved å ha dannet grunnlag for bosetning og aktivitet i flere tusen år. Landskapet med oser, våger og berg er sammen med kysten en viktig del av lesbarheten til området i et kulturhistorisk perspektiv.

Ferdselsårer

Mellom Ørsnes, Storvågan og Finneset har det antakelig siden middelalderen vært ferdsselsforbindelse på land. Enkelte steder er vegstrekningen fortsatt synlig i landskapet hvor den brukes som turvei. Deler av strekningen er også blitt til en del av dagens veinett. Sjøen har historisk vært den viktigste ferdsselsåren og de beskyttede vågene har dannet gode og naturlige havner.

Tilstand og lesbarhet: væreierperioden med by- og havnebygging

Væreiertida er i Kabelvåg primært synlig på Ørsvågvær og Storvågan i form av hovedhusene, samt tilhørende brygger og rorbuer. Husmannsplassene under væreierne ligger i områdene rundt, slik som Øra, Vassvika og Skittenvika. Dette var steder som var underlagt Ørsvågvær. I Mølnosen var det husmannsplass underlagt Storvågan. De fleste husmannsplassene er i dag blitt påbygd og endret over tid. Omgivelsene er i tillegg blitt utbygd med nyere bygninger rundt de fleste stedene.

Ørsvågholmen

På Ørsvågholmen er det spor etter aktivitet fra 1800-tallet da væreieren for Ørsvåg hadde bolig, brygger, med mer på øya. Grunnmurer og steinsettinger er fortsatt synlig. Aktivisten på Ørsvågholmen opphører i etterkant av 1896 da det brenner på øya og det har ikke vært bygd noe på øya siden.

Ørsvågvær (klubben)

Hovedhuset, to rorbuer og «skyskraperen» står igjen fra væreiertida. Bebyggelsen har vært preget av ulik bruk og er noe nedslitt, men det er i dag et pågående arbeid med å sette væreiergården i stand. Nyere bebyggelse rundt svekker lesbarheten til væreiertida, eksempelvis garasje, nyere brygge og utleiehytter /

«rorbuer». Eiendommen for Ørsvågvær er i liten grad oppdelt siden væreiertida, området oppleves dermed fortsatt som en helhet, bare at det i dag er et reiselivsanlegg og ikke et fiskevær.

Storvågan

Hovedhuset på Storvågan er bygget i 1815 og er i empirestil. Det er et laftet tømmerhus, og blant de eldste i Lofoten i denne størrelsen. Innvendig er rommene utsmykket og rominndelinga original. Da det ble bygget ble det ansett som det fineste og største i hele sognet. Hovedinngangen er vendt ut mot sør og havna i Storvågan. Dette var helt naturlig da havet var

den fremste ferdselsåren på 1800-tallet og starten av 1900-tallet.

Den andre langsiden av hovedhuset vender mot et gårdstun. Gårdstunet mellom bebyggelsen er også en dag del av en veg til Storvågan søndre og to boliger oppført i senere tid. I dag er hovedhuset og bygningene rundt gårdstunet en del av Lofotmuseet og rommer ulike utstillinger. Gårdsbebyggelsen mot sydvest (Storvågan søndre) var opprinnelig en del av væreiergården. Steinkaier, båtstøer og ruiner er også viktige elementer i miljøet. I sundet mot Storvåganholmen er det flere fortøyningsfester og oppmalte fortøyningsringer.

Finneset

Hovedbygningen Huldreheimen fra 1790 er oppført på Finneset og på Kabelvågsida ligger Altona som har tilhørt væreier Schøning. Huldreheimen er i dag en del av Lofoten folkehøgskole sine bygninger. Altona benyttes i dag til lager av materiell tilhørende Lorentzen Hydrolikk. Begge bygningene har hovedtrekkene sine godt bevart, men har behov for vedlikehold og istandsetting. Tilhørende Huldreheimen er et hageanlegg, med en hagepaviljong fra tidlig 1900-tall.

Sentrum

Bebyggelsesstrukturen i sentrumsområdet av Kabelvåg er tydelig formet av havne- og byutviklingen på slutten av 1800-tallet. Den første reguleringsplanen for Kabelvåg fra 1879 og ikke minst planen fra 1886-1887 er materialisert i dagens kvartalsbebyggelse og

Bebyggelsen i sentrum er preget av saltak. En viktig flertallsform for sentrum som har grunnlag fra bygårdene og de første husene som ble anlagt på midten av 1800-tallet i sentrum.

kanalen. Kabelvågs småbykarakter med sitt regulære gatenett er et resultat av 1886-87 planen. Sjøkanten med steinsettinger og båtoppsett er også ivaretatt flere steder mellom Kystverket og moloen. Kanalen ble fylt på 70-tallet, men er i dag tatt frem igjen.

Storgata

Området Storgata med tilhørende sidegater, karakteriseres av et regulært gatenett som danner kvadraturer. Innenfor kvartalene er deler av det eldre trehusmiljøet bevart, til tross for flere branner. Deler av bebyggelsen er gjenoppbygging etter tidligere branner. Den nyere bebyggelsen har tilpasset form, skala og materialer til de eldre bygårdene. Spesielt for Storgata er plasseringen i landskapet med Vågakallen som fondmotiv i vest. Kvartalsstørrelsen i området varierer med en bredde på 30-40 meter og lengder på 50-60 meter. Den gamle trehusbebyggelsen har en fasadelengde på 10 til 20 meter. Byggehøyden er mellom 7 og 10 meter. I all hovedsak er byggehøyden 2 etasjer med en loftsetasje. Bebyggelsen er preget av saltak, hvor det er bygd på arker for å kunne bruke toppetasjen til bolig.

Sentraladministrasjoner

Kabelvåg har flere bygg som har rommet ulike sentraladministrasjoner. Spesielt rundt fengselsparken med Parkgata, Sorenskrivergata og Torggata hvor bygningene som i sin tid var

Sorenskrivergård (1873), fengsel (1856), Lensmannsgård («Wiik-gården») og Fiskerisykehus (1856) fortsatt den dag i dag står. Området inngår i riksantikvarens NBI-register for byer og tettsteder som har nasjonal interesse. Bygningsmiljøet gjenspeiler Kabelvåg som tidligere «sentrum» i Lofoten. Området har en mer åpen bebyggelseskarakter med frittliggende bygninger. Hvor Fengselsparken (1898) binder det hele sammen.

Doktorgården - 1873

I 1873 oppførte distriktslege Ole Eger Doktorgården. Frem til da hadde legene bodd i Økonomiboligen ved siden av Fiskerisykehus, begge oppført i 1856. Doktorgården ligger på Nakken hvor man må opp en forholdsvis bratt bakke som har fått navnet Doktorbakken. Da boligen ble oppført var det nærmest ingen andre hus i området. I dag inngår boligen som del av et

større boligområde med to barnehager. Det er besluttet at begge barnehagene skal flytte inn i nybygg ved nye Kabelvåg skole.

Smedvika

I Smedvika ligger Gammelgården (1874) som utgjør et typisk Nordlandshus. Bygningen ligger sentralt mellom Havnegata, Sorenskrivergata og Steinveien med hovedfasaden mot Smedvika.

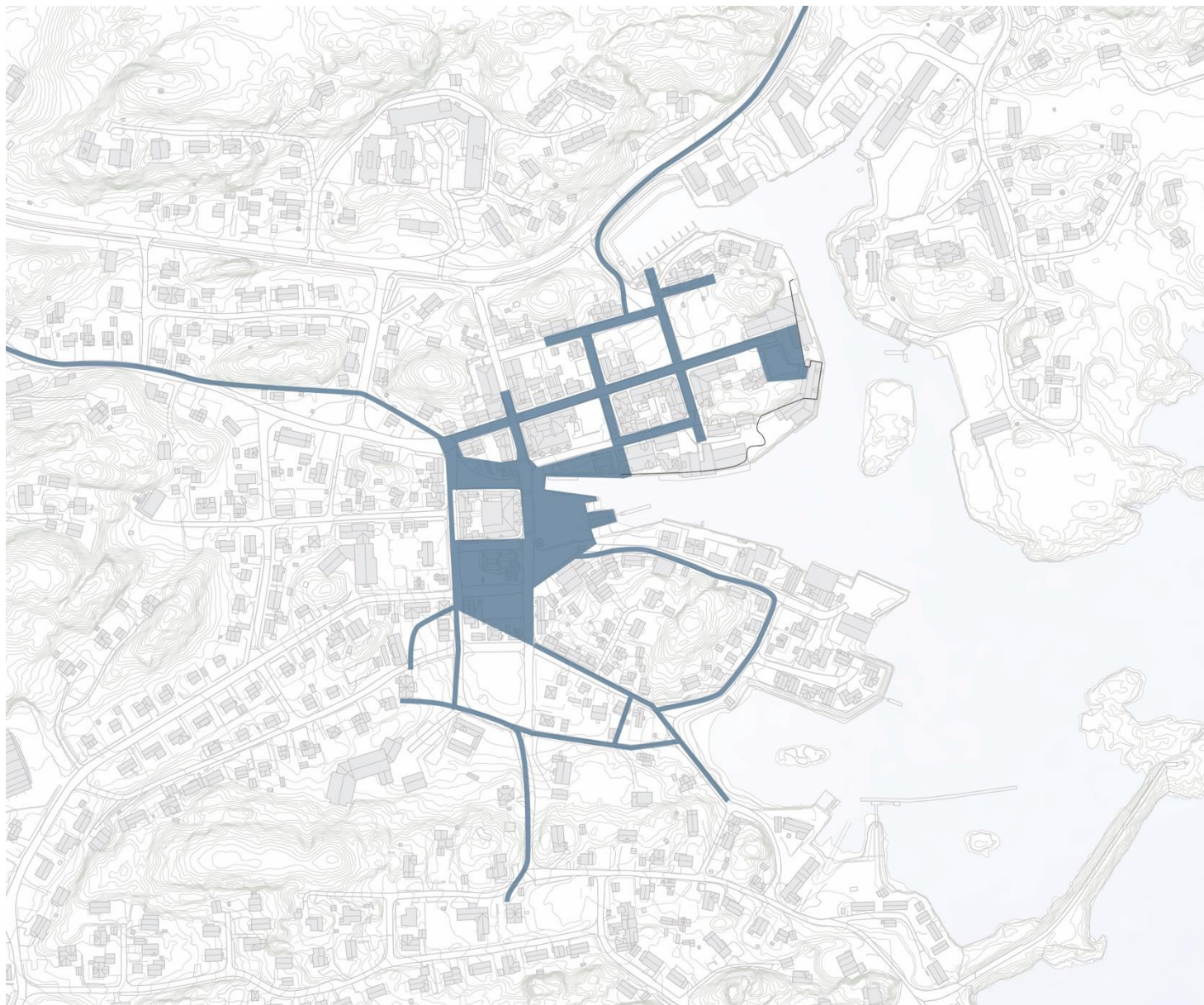
Rækøya

Båtoppsett og steinmurer som Havnevesenet bygde rundt 1885 er fortsatt synlige.

Ulabrann

Fortøyningsfeste fra 1881-1882 ved moloen.

Hovedtrekkene i gate- og veinettet i Kabelvåg slik det var på slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet. Det er tydelig at gatestrukturen har vært premissgivende for hvordan stedet fremstår i dag. De største endringene er knyttet til Storgata. Åpningen mot øst er bygd igjen i nyere tid. I vest er Villaveien flyttet sørover og treffer Storgata mer direkte.

Tilstand og lesbarhet: væreiernød og fiskerimodernisering (1893 – 1939)

Lofotkatedralen

Ved Kjerkvågen og E10 står «Lofotkatedralen» fra 1898 forhøyd i landskapet på et solid steinfundament.

Sentrum

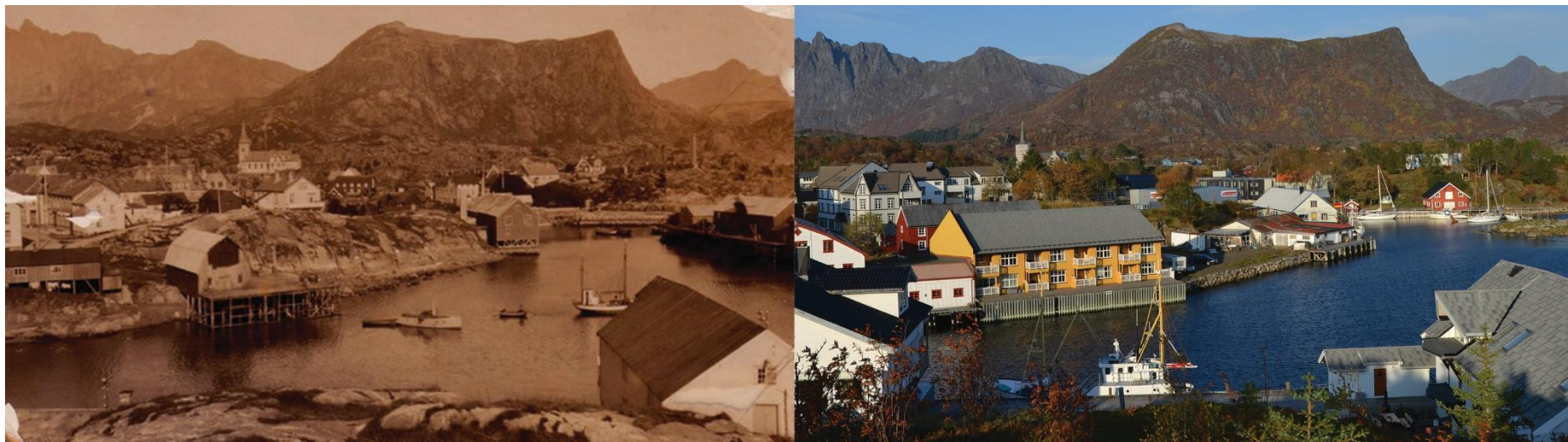
I tilknytning til båtoppsett og havneutbedringer er det flere bygninger som vitner om at Kabelvåg en gang har vært et viktig fiskevær i Lofoten. Prestengbrygga og Kolflaathbrygga ved kanalen gjør kystkulturen lesbar ved torgområdet. Ved Prestskeia står Tønnefabrikken fra 1918. Tønnefabrikken med sin størrelse og spesielle form et karakteristisk trekk i havna og fra torget er den del av en viktig utsikt. Tilnærmet alle bygningene i sentrumsområdet er trehus, men det er ikke tilfelle med Arbeidern. Murbygningen ble innviet 1916 etter at den første bygningen brant ned i 1913. Bygningsmaterialet formidler dermed en sentral historie med branner som har fulgt Kabelvåg oppgjennom tiden.

Statsbuene

Ved starten på moloen står de fire statsbuene. Moloen som ble påbegynt allerede i 1875, ble først ferdig slik vi kjenner den i dag samtidig som byggingen av statsbuene startet i 1929. Området rundt statsbuene er utbygd over flere tidsperioder, men miljøet med statsbuene er fortsatt lesbart som en helhet.

Statsbuene fra 1929 og i 2020

Villaveien

En viktig veiforbindelse mellom Storvågan og Kabelvåg var trolig Villaveien, tidligere Storvåganveien. Villaen ble trolig bygd i 1902 og var da ett av de første husene i området. I 1919 blir de fire like villaene som fikk navnet Solvoll I, Solvoll II, Solvoll III, og Solvoll IV bygd.

Tilstand og lesbarhet: nedgangstida (1940 – 1980)

Under 2. verdenskrig bygger tyskerne flere anlegg rundt om i Kabelvåg som er å finne i hele analyseområdet. Det er fortsatt synlige spor etter bunkere på Marithaugen, Stornakken og Kreta. Bunkeren på Stornakken har fått nytt tak og innredning etter et prosjekt ved en tidligere elev på kunst- og filmhøgskolen. Store deler av anlegget ved Kreta er bevart som friluftsområde, samtidig som det er bygd et nytt boligområde rundt.

Det bygges ungdomsskole som står ferdig i 1968. Skolebygget ligger tilnærmet i Kabelvågmarka og boligbebyggelsen blir nå i stor grad plassert i området mot skolen. Boligene bygges

frittliggende som eneboliger utenfor sentrumsområdet. Nye boligfelt etableres på Nakken, Sommerskaret, Kortvika, langs Ungdomsskoleveien og Markveien. Våganheimen bygges ved Storvågan.

Nedgangstida i Kabelvåg sammenfalt i stor grad med de strukturelle endringene i samfunnet forøvrig på 60- og 70-tallet. Det medførte at sentrum i Kabelvåg ikke ble totalforandret strukturelt eller bygningsmessig i løpet av disse tiårene. Flere av de eldre bygningene i sentrum får derimot eternittplater som fortsatt er fasademateriale i dag.

Tilstand og lesbarhet: kultur-, idrett- og reiseliv (1980 – idag)

Storvågan

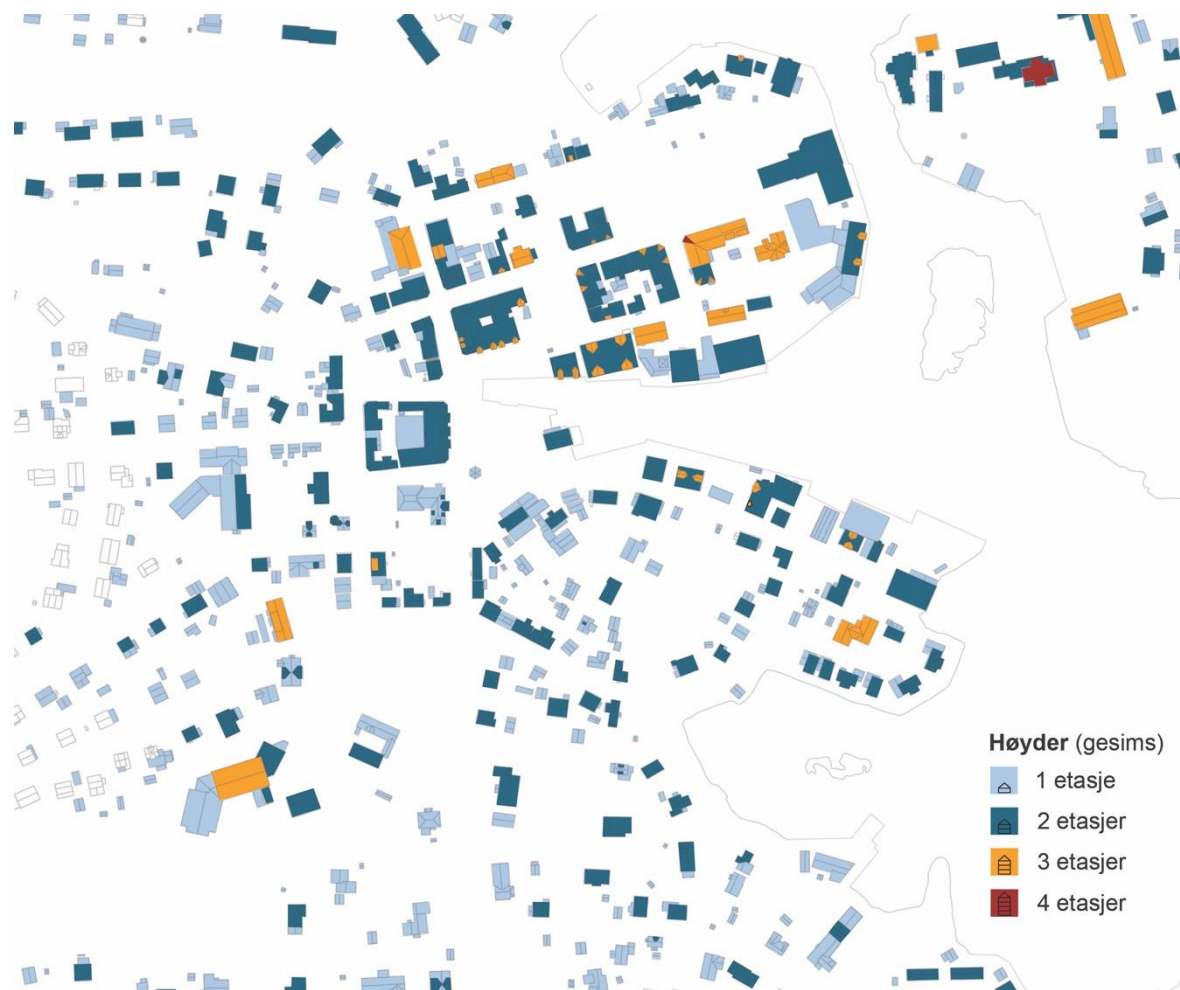
På starten av 90-tallet blir Storvågan-området bygd ut med akvarium, galleri og reiselivsbygg. Alle bygningene er tegnet av arkitekter og har dermed sine likheter, men også særegenheter.

Lofotakvariet – 1989

Arkitektkontoret Blå strek fra Tromsø tegnet Lofotakvariet som åpnet i 1989. Bygningsmessig har Lofotakvariet klare referanser til lokale og regionale former og tradisjoner, slik som saltaket og proporsjonene på bygningene. Materialvalgene er kjente, men benyttes på nye måter blant annet med bølgeblikk som kledning både på yttervegger og tak. Hovedbygget med saltak bruker nothjellene som referanse i de konstruktive elementene, mens den buede vegg på sidebygget representerer en ny form som bryter med de tradisjonelle byggemetodene.

Nyvågar – 1990

Reiselivsbygg i postmodernistisk arkitektur, med fiskeri som tema. Hovedbygget har noen særegne elementer som gjør bygget arkitektonisk og historisk interessant. Tre store runde vinduer knytter bygget både til postmodernismen og det maritime, men det er tårnet formet som et fyrtårn som er den sterkeste symbolbruken. Formmessig er det

tydelig hentet inspirasjon fra klassiske brygger og fiskebruk, hvor også de konstruktive elementene med skråavstivere gir assosiasjoner til fiskehjeller. Bruken av de store glassflatene er det som klart skiller bygningsmassen fra å være

et fiskebruk. Reiselivsbygget ble tegnet av Tromsø-arkitekten John Kristoffersen.

Galleri Espolin - 1992

Det siste tilskuddet til Storvågan-området var Galleri Espolin som åpnet i 1992. Kunstgalleriet er det bygget på Storvågan som forsøker å gjøre minst ut av seg. Bygget har torvtak og jordvoller lagt opp mot ytterveggene. Jordvollene bølgjer seg under vinduene, men går ellers nesten helt opp til taket. Bygningsmaterialet med jord kunne vært en referanse til og kan tolkes som en referanse til eldre lokale byggetradisjoner, men arkitekten har latt seg inspirere av Island fordi kunstnere Kåre Espolin Johnsen hadde islandske aner. Gisle Jakhelln er arkitekten. Bygget ble i 2006 utvidet med en ny fløy i tilsvarende stil og utforming som det opprinnelige bygget.

Alle de tre byggene inngår i en felles tidsperiode og representerer en modernisering som er forankret i en historisk kontekst.

Boligbebyggelse

Den nye boligbebyggelsen i dag har et felles formspråk med pulttak, altaner og store vinduer. I Ursvika og på Kreta skal husene være dominert av jordfarger i tråd med vedtatte reguleringsplaner.

Ørsvågvær

Området er i nyere tid mer transformert til et reiselivsanlegg med ulike typer utleiehytter.

Sentrum

Prestengbrygga blir på 90-tallet omgjort til cafe og Kabelvåg torg etableres i 1999 med symbolske referanser til da det ble solgt båter på torget.

Fasadefarger i dag

Flere av bygningene i sentrum har fortsatt en variert fargebruk. Hvitt har likevel blitt en dominerende farge, mens det de siste årene har blitt malt mer i grått og svart.

Trinn 3 – vurdere

Metodikk

I analysens tredje trinn vurderes kulturarvens verdier. Her legges det vekt på kulturarvens kunnskaps-, opplevels- og bruksmessige egenskaper. I verdivurderingene legges det i tillegg vekt på områdets betydning, allerede vedtatte strategier, mål og forvaltningsprioriteringer. Trinn 3 omfatter også en vurdering av de kulturhistoriske kvalitetenes muligheter og begrensninger. Vurderingene gjennomføres ved å undersøke kulturminnenes utviklingspotensial, sårbarhet og endringskapasitet. Med utviklingspotensial menes ikke bare kulturarvens økonomiske og bruksmessige potensial, men også potensialet for utvikling av kunnskaps- og opplevelsesverdier. Ved å identifisere kulturminnenes utviklingspotensial, sårbarhet, endringskapasitet og verdi defineres grensen for hva som tåles av nye inngrep og endringer uten at kulturminneverdier og særpreg går tapt.

Vurderinger av analyseområdet

Analyseområdet er inndelt i 45 mindre områder- Alle de 45 områdene kategoriseres innenfor 4 nivåer ut fra de kulturminneverdiene hvert enkelt område inneholder. Videre er det foretatt en vurdering av sårbarheter, utviklingspotensial og hvor stor kapasitet hvert område har for endringer.

Verdivurderingene er foretatt ut fra kriteriene beskrevet under.

A (meget stor verdi): Bygg og miljøer med høy kvalitet og autentisitet, fredet etter kulturminneloven eller verdier som kommer nært opp mot fredningsklasse. Endringer og tekniske oppgraderinger på eksisterende bebyggelse bør kun skje i samråd med kulturminnemyndigheten. Ved regulering etter plan- og bygningsloven (pbl) benyttes hensynssone C og D med strenge bestemmelser eller retningslinjer for ivaretagelse av og tilpasning til verdiene. Vern kan omfatte bygningers eksteriør og interiør, utomhus/park/grøntområder, grønnskulpturelementer, veier/stier, murer, gjerder, siktlinjer etc. Nye tiltak bør kun medføre små inngrep i kulturminnene, og ikke være i

konflikt med juridisk vern. Muligheter for ytterligere utvikling uten konflikt med områdets verdier er svært begrenset. På enkeltbygninger som er definert bevaringsverdige av kommune/fylkeskommune, bør autentisk materiale og bygningsdeler bevares (ikke fjernes).

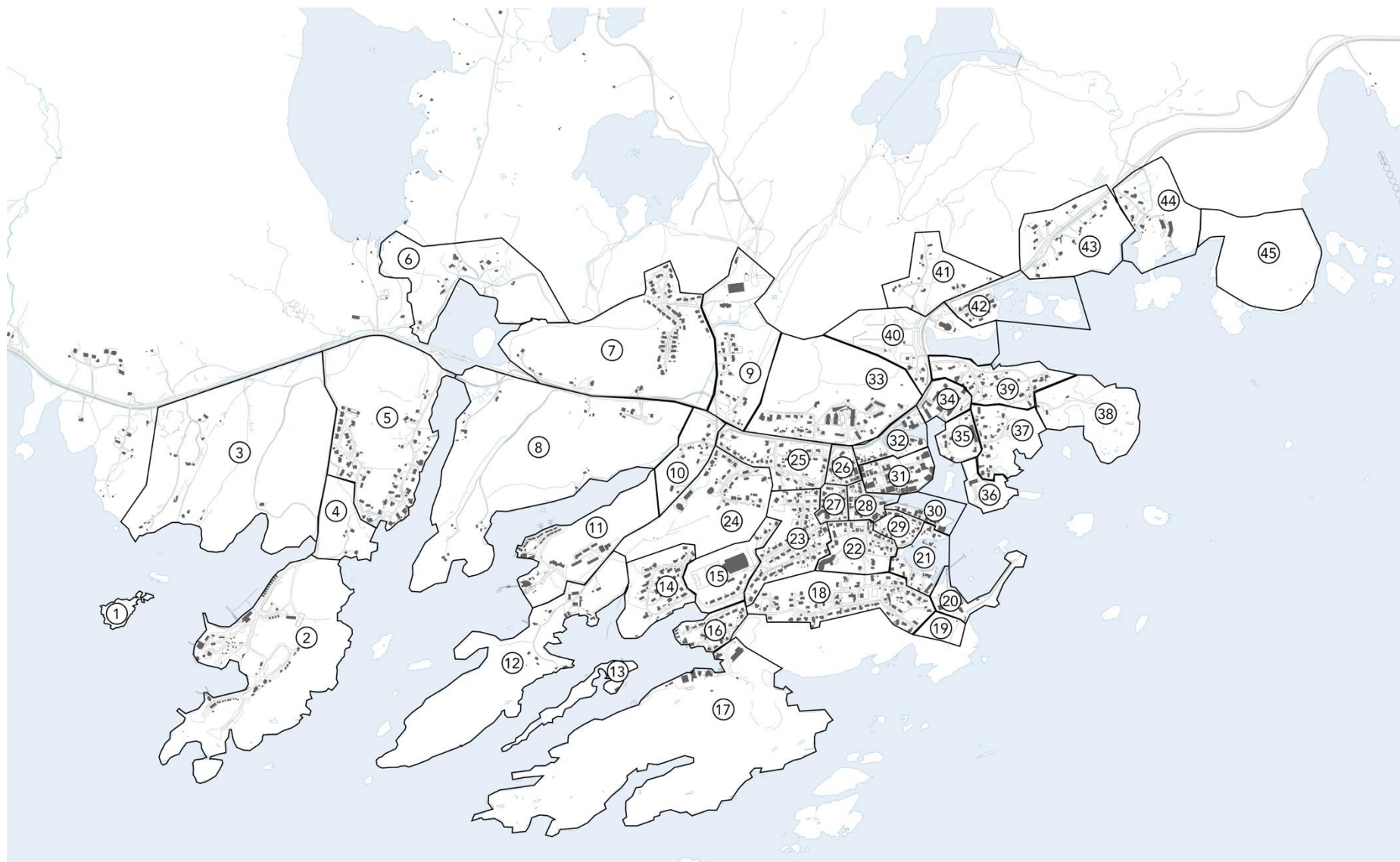
B (stor verdi): Bygninger, strukturer og områder oppleves som tilnærmet autentisk med små/få endringer. Områdets karakter bør hensyntas og verdier sikres i videre planlegging. Ved regulering etter pbl knyttes strenge retningslinjer til hensynssone C. Vern omfatter enkeltbygningers eksteriør og områdenes bebyggelsesstruktur. Muligheter for ytterligere utvikling uten konflikt med områdets verdier er svært begrenset. Det bør ikke tillates fortetting i form av nye tomter eller bygningsvolumer av større størrelse/flere enheter enn områdets eksisterende bebyggelse har. Eventuell infill-bebyggelse/nye erstatninger bør reguleres strengt, og tilpasses områdets hovedkarakter mht. tomtestruktur, fotavtrykk, volum og retning, plassering av bygning på tomt, henvendelse mot gate, volum og retning, høyder og størrelser på en slik måte at delområdet særpreg ikke svekkes. Fjernvirkning av tiltak mot kulturhistoriske omgivelser dokumenteres. På definerte enkeltbygninger bør autentiske

elementer, materiale og bygningsdeler bevares (ikke fjernes).

C (middels verdi) Bygninger, strukturer og områder som oppleves noe endret, med en sammensatt bygningsmasse av bevaringsverdige bygg og nyere bygg, og med få vesentlige avvikende inngrep. Kompromissløsninger der både vern og utvikling ivaretas et godt stykke på vei kan vurderes. Ombygging/endringer/riving som er i direkte konflikt med verneverdige bygninger bør ikke tillates for å unngå ytterligere forringelse. Både bygnings- og eiendomsstrukturer bør opprettholdes. Ny bebyggelse bør tilpasses spesielt i forhold til høyder, volum, skala og plassering på tomt. Fjernvirkning av tiltak mot kulturhistoriske omgivelser bør dokumenteres. På verneverdige enkeltbygninger bør autentisk materiale og bygningsdeler bevares (ikke fjernes).

D (liten verdi): Områder der verdiene er fraværende eller borte. Mulige utviklings-/transformasjonsområder der det kan være aktuelt å rive bygninger. Ved nærhet til kulturhistorisk viktige områder bør ny bebyggelse tilpasses slik at den ikke dominerer over og forringer tilliggende områders verdier. Nær- og fjernvirkning av tiltak mot kulturhistoriske omgivelser bør dokumenteres.

Inndeling av analyseområdet

Nr.	Delområde, bygninger, strukturer	Verdivurdering (A, B, C, D)	Sårbarhet og utviklingspotensial	Endringskapasitet	Tålegrense
1	Ørsvågholmen	B, område av stor verdi. Det er spor etter bebyggelse fra 1800-tallet da væreieren på Ørsvåg med familie bodde på holmen. Dette er en viktig lokal og regional historie. Sporene er synlige i form av båtoppsett, støer og grunnmurer.	Ny bebyggelse vil kunne medføre at sporene etter væreiertida på Ørsvågholmen ikke lengre er lesbare.	Liten	Ny bebyggelse på holmen vil redusere opplevelsen av det tidligere fiskeværet og bør derfor unngås.
2	Ørsvågvær og Sandvika Væreiergården (B), «Skyskraperen», Rorbuer (1800-tallet) Fiskebruk Resepsjonsbygg, utleiehytter (70-tallet),	C, område er av middels verdi. Ørsvågvær og Sandvika er preget av flere epoker og næringsgrunnlag. Enkelte bygg som væreiregården, «Skyskraperen» og de to rorbuene fra væreiertida er viktige og av størst verdi i området. Innvendig er 2. og 3 etasje i Skyskraperen fortsatt forholdsvis autentisk. Området ytterst på Ørsvågvær ved Klubben er mest intakt, historisk.	Væreiergården og «skyskraperen» bør være generatorer for utviklingen i området, sammen med de eldste rorbuene. Ny bebyggelse bør primært legges inn mot Eidet for å ivareta landskapsrommet og åpenheten ved havet. Bebyggelsen som formidler væreiertida bør i størst mulig grad bevares gjennom bruk. Opplevelsesverdien av området som et tidligere fiskevær med stor betydning bør ikke reduseres, men styrkes.	Middels	Området tåler ny bebyggelse og utvikling, men det må tas hensyn til landskapet, eksisterende historisk bebyggelse og kystlinjen. Væreiergården, «Skyskraperen» og rorbuene fra 1800-tallet bør ikke rives, hensynssone C (H570). Ved rivning grunnet dårlig tilstand og høye istandsettingskostnader bør krav om rekonstruksjon /gjenbruk vurderes sterkt for ikke å redusere området historiske verdier ytterligere.
3	Karls Smedtorvhagen Husmannsplasser	C, området er av middels verdi. Bebyggelsen i området nærmest sjøen er tidligere husmannsplasser under Ørsvågvær. Husmannsplassene inngår dermed i fortellingen om da det var væreier på Ørsvågvær. Det er spesielt husmannsplassene ved Øra og Vassvika som i dag som fremstår mest autentisk.	Ny bebyggelse i form av boliger og fritidshus bør legges bort fra kystsonen og ikke på toppene av haugene. Det tåles noe ny bebyggelse, men landskapets åpenhet og området beskjedne utbygging bør ivaretas som en	Middels	Kystsonen bør ikke bebygges med nyere bygninger da det vil redusere opplevelsesverdien av området med tidligere husmannsplasser ved sjøen. Husmannsplassene ved Øra og Vassvika bør ikke tillates revet

		I Skittenvika reduseres opplevelsen av Husmannsplassen på grunn av nyere bygninger. Landskapet preges av karakteristiske bergformasjoner som gir området egenart. Innenfor området er det flere eldre veifar.	kvalitet. Veifarene i området bør ikke bygges igjen.		eller få endret karakter, hensynssone C (H570).
4	Flateidet	C, område av middels verdi. Gårdsbebyggelse fra 1900-tallet som inngår i nytt boligområde på Eidet.	Tidligere husmannsplass som i dag inngår i nytt boligområde ved Eidet. Nybygg, endringer og tilbygg bør tillates. Det er rom for fortetting i området.	Stor	Ny bebyggelse bør videreføres innenfor karakteren til Eidet. Ved sjøen bør bebyggelsen preges av åpenhet, i form av eneboliger og naust. Nye større bygningsvolum bør unngås.
5	Eidet	D, område av liten verdi. Område er preget av boligbebyggelse fra 70-tallet og frem til i dag, hvor det inngår noen tidligere husmannsplasser. Sara lapphella, samisk kulturminne.	Nybygg, endringer og tilbygg bør tillates. Områdets karakter med småhusbebyggelse bør videreføres. Det er rom for fortetting i området.	Stor	Det bør ikke tillates større bygningsvolum innenfor området, men rekkehus og tilsvarende småhusbebyggelse med høyere tetthet kan tillates. Ved sjøen bør bebyggelsen preges av åpenhet, i form av eneboliger og naust.
6	Mølnosen/Karlsvågen	C, område av liten verdi. Store deler av området preges av en nyere campingplass. Boligbebyggelse fra ulike tidsepoker.	Nybygg, endringer og tilbygg bør tillates. Områdets karakter med småhusbebyggelse bør videreføres.	Stor	Det bør ikke tillates å fylle igjen store deler av Karlsvågen. Ny bebyggelse i området bør være i form av småhus, bebyggelsens uttrykk bør kunne tillates i mer moderne stil.
7	Markveien	D, område av liten verdi. Nyere boligbebyggelse. Steinsatt vei mellom Karlsvågen og Markveien.	Nybygg, endringer og tilbygg bør tillates. Områdets karakter med småhusbebyggelse bør videreføres.	Middels	Det bør ikke tillates økte byggehøyder for boligbebyggelsen som ligger langs Markveien og som er eksponert på høyden i området.
8	Klubbvikhaugen	B, område av stor verdi. Spor etter samisk kulturminne, Anne Truls gammen (husmannsplass).	Tilbygg, påbygg og større endringer som endrer karakteren til eksisterende	middels	Karakteren til eksisterende bebyggelse må bli hensyntatt ved endringer eller nybygg. Ny

		Husmannsplasser under Storvågan ved sjøen mellom Mølnosen og Alterosen. Husmannsplass som også er tidligere bolig/fritidshus for kunstneren Espolin Johnson.	bebyggelse bør unngås. Nybygg må tilpasses eksisterende bebyggelse. Ny boligbebyggelse bør ikke legges ved kystsonen, men nærmere E10. Ny bebyggelse bør underordnes landskapet i området.		bebyggelse bør underordnes landskapet i området og kystsonen bør sikres for allmenheten. Tidligere husmannsplasser bør sikres med hensynssone C (H570). Samisk kulturminne (Anne Truls gammen) bør være båndlagt etter kulturminneloven D (H730)
9	Ungdomskoleveien Ungdomsskolen (1968)	D, område av liten verdi. Boligområde. Tidligere veifar.	Nybygg, endringer, tilbygg og påbygg bør tillates. Det er rom for fortetting i området. Tidligere veifar bør opprettholdes og kan videreutvikles som skiløype/ flerbruksløype.	Stor	Tidligere veifar bør ikke bebygges eller forringes. Fortetting bør kunne tillates innenfor eksisterende bebyggelsesstruktur.
10	Korsveien	D, område av liten verdi. Boligområde.	Nybygg, endringer, tilbygg og påbygg bør tillates.	Stor	Toppene av haugene bør ikke bebygges. Fortetting bør kunne tillates innenfor eksisterende bebyggelsesstruktur.
11	Nyvågar	B, område av stor verdi. Lofotakvariet, Nyvågar rorbuanlegg og Galleri Espolin representer hver for seg og til sammen en nyere tidsperiode.	Nybygg, tilbygg, påbygg og endringer bør tilpasses eksisterende bebyggelse. Tilgrensende område med Storvågan må bli hensyntatt i stor grad.	Middels	Byggehøyder bør begrenses. Det bør ikke tillates etablering av boliger i området. Ny bebyggelse bør underordnes og tilpasse plassering til Storvågangården.
12	Storvågan og Skippsnakken Hovedgården (1815)	A, område av meget stor verdi. Automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner. Dagens bebyggelse består av væreiergården fra 1815, krambu og driftsbygninger. Steinkaier, båtstøer og ruiner er også viktige elementer i miljøet. I tilknytting	Videreutvikling av området innenfor museum og reiseliv ved områdets karakter og egenart som utgangspunkt. Eksisterende bebyggelse bør ikke rives eller endres.	Liten	Bevaring av historisk bebyggelse og kulturmiljø. Hensynssoner C (H570) og båndlagt etter kulturminneloven D (H730).

		til Lofotmuseet er to rorbuer og et naust flyttet til stedet, og to naust er nyoppført.	Det bør tilrettelegges for bruk av Skippsnakken som sjønært naturområde hvor kulturminnene i området inngår.		
13	Storvåganholmen	B, område av stor verdi. Storvåganholmen var tidligere del av væreiertida på Storvågan. Dunvær. Flere sport etter bebyggelse og kaier på øya.	Ny bebyggelse vil kunne medføre at sporene etter væreiertida på Storvåganholmen ikke lengre er lesbar.	Liten	Ny bebyggelse på holmen vil redusere opplevelsen av det tidligere fiskeværret og bør derfor ikke tillates. Hensynssoner C (H570)
14	Brurberget	B, område av stor verdi. boligområde. Kariosen, båtstøer. Tidligere tingsted. Innenfor området er Simon Krane hula av meget stor verdi.	Nybygg, tilbygg, påbygg og endringer bør tilpasses eksisterende bebyggelse og områdets karakter. Langs sjøen og i fjæra ved Kariosen bør det sikres åpenhet for allmenheten hvor båtstøene ivaretas og inngår i den kulturhistoriske opplevelsen av området.	Liten	Det bør ikke tillates økte byggehøyder for eksisterende eller ny bebyggelse. Simon Krane-hula må bevares, Hensynssone C (H570) / båndlagt etter kulturminneloven D (H730)
15	Kabelvåg stadion	D, område av liten verdi. Idrettsanlegg, barnehage og boligbebyggelse.	Nybygg, tilbygg, påbygg og endringer bør tillates. Området tåler fortetting. Siktlinje mot Vågakallen må ivaretas og ikke bygges igjen.	Stor	Fortetting innenfor eksisterende bebyggelsesstruktur bør tillates.
16	Olsneset	C, område av middels verdi. Boligbebyggelse, nyere tids rorbubebyggelse	Nybygg, tilbygg, påbygg og endringer bør tillates. Langs sjøen og i fjæra ved Kariosen bør det sikres åpenhet for allmenheten for å ivareta den kulturhistoriske opplevelsen av området, hvor blant annet båtstøer i området for Brurberget inngår.	Middels	Siktlinje mot Vågakallen må ivaretas og ikke bygges igjen. Tilgangen til sjøkanten og fjære bør holdes åpen for allmenheten. Nye større bygningsvolum langs sjøkanten som virker fremmede i det eksisterende bygningsmiljø bør unngås.

17	Rækøya	B, område av stor verdi. Del av et viktig landskapsrom rundt Storvågan. Sjøleia utenfor Rækøya er av historisk verdi. Området har også steinsettinger og andre spor etter da det var fiskeriaktivitet i området, slik som Ytterbrygga. Ballastmerkinger. Brygger fra da det var fiskeriaktivitet.	Rækøya inngår i et forholdsvis uberørt landskapsrom rundt Storvågan og denne opplevelsen av landskapet må ivaretas. Eksisterende bebyggelse i form av brygger bør hensyntas ved nye tiltak området. Ny bebyggelse bør videreføre skala, byggehøyder og uttrykk til eksisterende bebyggelse. Tilgangen til sjøen har alltid vært viktig i området og bør utbedres.	Middels	Steinsettinger langs sjøkanten og båtoppsett bør bevares. Hensynssone C (H570). Rækøya som landskapselement må ivaretas og ikke ødelegges. Karakteren til eksisterende bebyggelse med brygger som er synlig fra Storvågan bør ivaretas. Karakteren til Rækøya som landskapselement bør sikres.
18	Nakken Doktorgården (1873)	C, område av middels verdi. Boligområde. Arbeiderboliger for Havnevesenet. Sti til Stornakken. Krigsminne med bunkers. Stornakken er et viktig landskapselement / landemerke.	Nybygg, endringer, tilbygg og påbygg bør tillates. Doktorgården bør bevares. Karakteren til bebyggelsen til Vikabakken 8, 10 og 12 bør bli hensyntatt.	Middels	Autentisiteten til Doktorgården bør bevares, bygget bør ikke tillates revet. Det bør sikres med hensynssone C (H570). Bebyggelseskarakteren til Vikabakken 8, 10 og 12 bør hensyntas ved nybygg, påbygg eller endringer og ikke tillates revet.
19	Ursvika Boligfelt (2017)	D, område av liten verdi. Nytt boligområde med 10 eneboliger og ett leilighetsbygg.	Boligbebyggelse som representerer dagens formspråk og byggeskikk, denne egenarten for området bør opprettholdes.	Middels	Karakteren til bebyggelsen bør ivaretas for å ivareta lesbarheten til de ulike tidsepokene mellom de tilstøtende områdene. Byggehøydene har allerede passert tålegrensen og bør ikke økes ytterligere.
20	Moloen Statsbuene (1929) Moloen (1929)	A, område av meget stor verdi. Miljøet omfatter de fire statsbuene fra 1929, molo, steinsatt pir og kaifront samt nyere bebyggelse. Moloen i Kabelvåg	Området er sårbart for endringer, nye større bygningsvolumer. Bygget til det tidlige akvariet kan tillates	Middels	Avgrensning i regional kulturminneplan bør avsettes som hensynssone C (H570). Fradelinger av eiendommen

		var et av de første større moloanleggene i Norge.	endret. Sikre at statsbuene ligger ved havet med kai. Ny bebyggelse bør videreføre samme karakter til eksisterende bebyggelse. Inntil 2 etasjer med saltak. Ny bebyggelse bør ha en egenart, men ikke være for dominerende. Ivareta siktlinje og motiv fra moloen inn mot Kabelvåg.		12/152 bør ikke tillates. Statsbuene med tilhørende historisk bebyggelse bør ikke tillates revet, påbygd eller endret. Områdets karakter og autenticitet bør ivaretas.
21	Smedvika	C, område av middels verdi. I området er det eldre bygninger, et nytt boligfelt på Tollefneset, slip, båtoppsett og steinsettinger.	Ny bebyggelse bør tilpasses karakteren til eksisterende bebyggelse. Endringer, påbygg og tilbygg bør tillates. Fjæra bør utvikles som en del av gatenettet og integrere båtoppsettene som kulturhistoriske elementer. De bør ikke tillates større utfyllinger i området, sjøen og fjæra av kulturhistorisk verdi som tidligere havneområde.	Middels	Steinveien 8, 10 og Vikabakken 17 bør ikke tillates revet og bebyggelsens karakter bør ivaretas. Større utfyllinger i området bør ikke tillates. Nye større bygningsvolum bør unngås. Siktlinjer og visuell kontakt mot havet må ivaretas og styrkes.
22	Fengselsparken Fengslet (1856) Fiskerisykehuset (1856) Sorenskrivergården (1873) Gammelgården (1874) Fengselsparken (1898)	A, område av meget stor verdi. Bygningsmiljøet omfatter park, opprinnelig sorenskrivergård, fengsel og politimesterbolig samt eldre og nyere boligbebyggelse. Bebyggelsen går tilbake til andre halvdel av 1800- tallet. Verdifullt tettsteds- og bymiljø.	Området og eksisterende bebyggelse er sårbart for endringer. Nye større bygningsvolumer bør ikke tillates. Prosess for å frede Fengslet?	Liten	Avgrensningen til Riksantikvarens NBI-register og regional kulturminneplan bør avsettes som hensynssone C (H570). Bebyggelsen innenfor området bør ikke tillates revet. Områdets karakter og autenticitet bør ivaretas. Det bør ikke tillates fradeling av tomter i området. Gammelgården i Smedvika bør ikke tillates revet og bebyggelsen

					rundt bør hensynta bygningens plassering. Det bør ivaretas ved hensynssone C (H570).
23	Rækøyveien og Olsnesveien	C, område av middels verdi. Boligbebyggelse fra 20-tallet og frem mot i dag.	Nybygg, endringer, tilbygg og påbygg bør tillates. Karakteren til bebyggelsen langs Rækøyveien bør bli hensyntatt og ikke endret i utstrakt grad.	Middels	Karakteren til særlig bebyggelsen på nordsiden av Rækøyveien bør ivaretas. Videreføre byggegrense langs veien.
24	Langhaugen	D, område av liten verdi. Boligbebyggelse fra 50-tallet og frem mot i dag.	Nybygg, endringer, tilbygg og påbygg bør tillates. Det er rom for fortetting i området.	Stor	Området tåler noe fortetting.
25	Villaveien og Vognmannsløkka	C, område av middels verdi.	Karakteren til området med eneboliger /villaer bør ivaretas. Villaen (Villaveien 28), Solvoll (Villaveien 24, 22, og 20) og Villaveien 16 bør ikke tillates revet eller få endret karakter.	Middels	Villaen, Villaveien 16 og bebyggelsen omtalt som Solvoll bør bevares, hensynssone C (H570). Fortetting som ivaretar områdets karakter bør kunne tillates.
26	Sankthanshaugen	C, område av middels verdi. Område med boligbebyggelse rundt en ubebygd haug. Tidligere skolen fra Kjerkvågen (Eldens pensjonat) og Betania (missonshuset) er i dag boliger.	Nybygg, endringer, tilbygg og påbygg bør tillates. Områdekarakter bør ivaretas. Sankthanshaugen bør holdes ubebygd. Fortetting bør kunne tillates dersom det viderefører kvartalsstrukturen til sentrumsområdet.	Middels	Bebyggelsen bør avgrenses til å ligge rundt Sankthanshaugen, ikke på toppen. Bevaringsverdig bebyggelse bør ikke tillates revet. Hensynssone C (H570)
27	Barneskola	C, område av middels verdi. Autentisiteten til Gammelskola er svekket som følge av fasadeendringer og fremstår ikke som det opprinnelige skolebygget fra 1889. De tre mindre trehusene langs Sommerskaret inngår i en helt, men med ulik tilstand.	Barneskoletomta bør integreres og åpnes mot resten av sentrum når barneskolen flytter. Nybygg, endringer, tilbygg og påbygg bør tillates. Ny bebyggelse bør underordnes kvartalsstrukturen til sentrumsområdet av Kabelvåg. Trehusrekken i	Middels	Tre mindre trehus langs Sommerskaret som bør bevares. Hensynssone C (H570) Kulturminneverdiene til Gammelskola er svært svekket og ikke bevaringsverdig.

			Sommerskaret bør bevares. Mye av autentisiteten til Gammelskola er svekket og ved ny bruk av området bør skolebygget kunne tillates revet, dersom det sikrer best helhetlig utvikling av området.		
28	Torget Arbeidern (1897) Prestengbrygga	B, område av stor verdi. Prestengbrygga, Arbeideren, kanalen og båtoppsett går tilbake til tida mellom 1800- og 1900-tallet. Det er viktige bygninger og elementer fra da Kabelvåg var det mest betydningsfulle fiskevær i Lofoten.	Bør være mål om nybygging på ledige tomtearealer. Videreføring av områdets karakter i form av volum, skala, materialitet og utforming bør bli hensyntatt ved nybygg. Gatestruktur med kvartaler og brutte hjørner.	Middels	Prestengbrygga, Arbeideren, kanalen og båtoppsett bør ikke tillates revet eller ødelagt. Fasadeendringer, påbygg og tilbygg bør ivareta bygningens karakter og autentisitet. Hensynssone C (H570) Ny bebyggelse bør ivareta områdets egenart hvor byggehøyder, form og skala tilpasses eksisterende bebyggelse.
29	Storhaugen	C, område av middels verdi. Området har bebyggelse fra flere tidsepoker, hvor bebyggelsen fra midten av 1800-tallet er av størst verdi.	Storhaugen bør sikres tilgjengelig for allmenheten for å få et overblikk over Kabelvåg og opplevelsen av tettstedet imellom havna og kvartalsstrukturen.	Middels	Bebyggelsen bør avgrenses til å ligge rundt Storhaugen, ikke på toppen. Karakteren til bebyggelsen i området bør videreføres.
30	Kaiveien	C, område av middels verdi. Boligbebyggelse, driftsbygninger,	Mulighet for transformasjon av bebyggelsen langs havna for å kunne aktivere kaia i større grad og videreføring av havnepromenade. Ny bebyggelse bør ivareta en småbyskala og bryggekarakter. Uttrykket bør kunne være i	Middels	Bryggekarakteren til område bør videreføres. Det bør etterstrebes variasjon i byggehøyder (inntil 3 – 4 etasjer) Tilgang for allmenheten til sjøen er en forutsetning for utvikling av området.

			moderne arkitektur og med høy kvalitet.		
31	Storgata Altona (Kolflaathbrygga (	B, område av stor verdi. Bygningsmiljø knyttet til Storgata, Torggata, H. Egedes gate, T. Hjorts gate. Miljøet omfatter flere bolighus, uthus og forretningsbygg/butikklokaler fra 1800-tallet. Eldste datering er ca. 1860. Verdifullt tettsteds- og bymiljø. Eldre bebyggelse med ulike by- og tettstedsfunksjoner.	Fortetting på ledige arealer og branntomter vil kunne styrke bystrukturen til området. Fortettingen bør forholde seg til eksisterende bebyggelse og hensynta denne, både i form, skala og uttrykk. Kolflaathbrygga og Altona representerer de siste bryggene fra storhetstida til Kabelvåg og bør sikres bevart.	Middels	Nye bygninger bør videreføre bystrukturen, bygårdskalen og materialvalgene til eksisterende bebyggelse. Altona og Kolflaathbrygga bør bevares. Hensynssone C (H570)
32	Nyhavna / Matisvika	A, område av meget stor verdi. Område omfatter tidligere brygge, steinbygget kai, båttopptrekk og karakteristiske bolighus.	Områdets karakter bør ivaretas. Tilbygg, påbygg og større endringer som endrer karakteren til eksisterende bebyggelse bør unngås. Nybygg må tilpasses eksisterende bebyggelse og større bygningsvolum bør unngås.	Liten	Toppene på haugene bør ikke bebygges. Endringer, nybygg og tilbygg bør ivareta områdets karakter. Hensynssone C (H570)
33	Marithaugen	D, område av liten verdi. Innenfor området ligger sykehjem, eneboliger og rekkehus, både private og kommunale. Gunnarsteinen og hustufter fra krigen.	Fortetting bør kunne tillates i området. Nybygg, endringer, tilbygg og påbygg bør tillates. Ny bebyggelse bør underordnes og tilpasses landskapet.	Stor	Ny bebyggelse bør underordnes og tilpasses landskapet.
34	Kystverket	B, område av stor verdi. Kontorer, lager og verkstedbygninger, steinsettinger og båtoppsett, boliger.	Tilbygg, påbygg og endringer bør ta hensyn til eksisterende bebyggelse og områdets karakter. Steinsettinger og båtoppsett bør bevares.	Middels	Steinsettinger og båtoppsett bør bevares. Karakteren til Ingeniørboligen (Finnesveien 16) bør ivaretas. Materialforvalterboligen (ved Kystverket)

35	Folkehøgskolen Huldreheimen (1790)	B, område av stor verdi. området omfatter hovedbygning fra begynnelsen av 1800-tallet, med et særpreget hageanlegg anlagt i terrasser. Hagepaviljong fra tidlig 1900-tall. Mye av den opprinnelige hagen er bevart. Verdifullt bygningsmiljø med stor opplevelsesverdi som står på toppen av en automatisk fredet gårdshaug.	Tilbygg, påbygg og endringer bør ta hensyn til eksisterende bebyggelse og områdets karakter. Huldreheimen og hageanlegg bør bevares. Hjellskjæret bør ikke bebygges da det vil kreve store inngripen på skjæret for å kunne sette opp nye bygninger grunnet risiko for naturskade.	Middels	Huldreheimen bør ikke tillates revet eller endret. Tilhørende hageanlegg bør bevares som del av området. Hensynsone C (H570). Gårdshaug i området bør båndlegges etter kulturminneloven D (H730) Kongssteinen sikres med hensynsone.
36	Prestskeia Tønnefabrikken (1918)	B, område av middels verdi. Tønnefabrikken,	Ny bebyggelse i området bør ta hensyn til Tønnefabrikken og underordnes landskapet i området. Ny bebyggelse bør styrke opplevelsen av området fra torget og kanalen i sentrum. Uttrykket bør kunne være i moderne arkitektur og høy kvalitet som gir området en ny egenart.	Middels	Tønnefabrikken bør sikres bevart, hensynsone C (H570) Ved rivning grunnet dårlig tilstand og høye istandsettingskostnader bør krav om rekonstruksjon /gjennbruk vurderes sterkt for ikke å redusere områdets historiske verdier ytterligere.
37	Schønningsvei	D, område av liten verdi. Boligbebyggelse	Fortetting innenfor området bør kunne tillates dersom bebyggelseskarakteren til området ivaretas. Gårdshaug innenfor området er redusert av bebyggelse og bør ikke forringes i større grad.	Middels	Fortetting bør kunne tillates innenfor eksisterende bebyggelsesstruktur. Gårdshaug i området bør båndlegges etter kulturminneloven D (H730).
38	Kreta	C, område av middels verdi. Nytt boligområde under utvikling. Området har også et omfangsrikt tysk forsvarsverk fra 2. verdenskrig	Bevarte krigsminner bør ikke ødelegges.	Middels	Avgrensing mellom boligområde og krigsminnene bør opprettholdes. Krigsminnene bør sikres bevart med hensynsone C (H570).

		bestående av bunkere, kanonstillinger, tunneler, trapper m.m.			
39	Nausthalsen	B, område av stor verdi. Område med bebyggelse tilknyttet etablering av Havnevesenet i løpet av 1800-tallet på Finneset.	Bebyggelse tilhørende etableringen av Havnevesenet bør sikres bevart. Nybygg, tilbygg, påbygg og endringer bør ta hensyn til eksisterende bebyggelse og områdets karakter. Fortetting innenfor området bør kunne tillates dersom bebyggelseskarakteren til området ivaretas	Middels	
40	Kjerkvågen Lofotkatedralen (1898)	A, område av meget stor verdi. Trekirken «Lofotkatedralen» fra 1898 er oppført et solid steinfundament ved Kjerkvågen. Størrelsen på trekirken viser aktiviteten i området under Lofotfisket. En del av kirkemiljøet i «Kjerkvågen» er også «Trollsteinen» og veien over «Vesterskaret» fra 1878, men som også avspeiler en eldre kirkevei. Veifaret var trolig del av landforbindelsen mellom Kjerkvågen og middelalderbyen Vågar før det.	Fjæra i Kjerkvågen bør gjøres mer tilgjengelig for allmenheten og ikke tillates fylt igjen.	Liten	Lofotkatedralen må ikke tillates revet eller endret. Registrerte kulturminner knyttet til gravlund bør sikres med hensynssone C/D (H570/H730).
41	Prestvannveien	D, område av liten verdi. Boliger	Område for utvidelse av gravlund. Nye bygninger, tilbygg, påbygg og endringer bør tillates. Nye større bygningsvolum bør unngås.	Middels	Registrert kulturminne bør sikres bevart med hensynssone, båndlegges etter kulturminneloven D (H730). Endringer, påbygg og tilbygg bør tillates innenfor en åpen bebyggelseskarakter i området.
42	Kortvika	D, område av liten verdi. Boligområde med eneboliger.	Nye bygninger, tilbygg, påbygg og endringer bør ta hensyn til	Liten	Bebyggelsen i området bør ivareta Lofotkatedralens

			områdets karakter. Byggehøyder bør være begrenset til dagens situasjon, nye større bygningsvolum bør unngås.		plassering og fremtredelse i landskapet. Begrensninger i byggehøyder.
43	Gunnarhaugen	D, område av liten verdi.	Tilbygg, påbygg og endringer, samt fortetting i området bør tillates.	Stor	Fortetting, endringer, påbygg og tilbygg bør tillates.
44	Åvika	D, område av liten verdi. Boligområde.	Tilbygg, påbygg og endringer, samt fortetting i området bør tillates. Registret kulturminne bør sikres bevart.	Stor	Registrerte kulturminner bør sikres bevart med hensynsone, båndlegges etter kulturminneloven D (H730). Fortetting, endringer, påbygg og tilbygg bør tillates.
45	Urstabben	C, område av middels verdi.	Området tåler ny bebyggelse, det bør tas hensyn til de eksisterende landskapskvalitetene i området.	Middels	Ny bebyggelse bør underordnes og tilpasses landskapet. Registrerte kulturminner bør sikres bevart med hensynsone, båndlegges etter kulturminneloven D (H730).

Oppsummering

Utenfor sentrumsområdet bør det tilstrebes å opprettholde en åpen struktur i bebyggelsen og kystsonen bør ikke nedbygges i utstrakt grad. Lengst vest i analyseområdet med Ørsvågvær inngår viktige kulturmiljø fra Væreiertida; hovedgård, brygger, rorbuer og husmannsplasser. Bebyggelsen inngår i en helhet med kystlandskapet som har stor verdi. Dette er viktige kvaliteter som bør ivaretas og

være grunnlaget for videre utvikling av området. Tilgrensende Ørsvågvær ligger Storvågan avskilt av Mølnosen. Storvågan utgjør et svært viktig kulturmiljø innenfor analyseområdet, bestående av både synlig og mindre synlige kulturminner. Kulturmiljøet fra middelalderbyen Vágar er automatisk fredet etter kulturminneloven. Fra tida da Storvågan var et fiskevær inngår hovedhuset, krambu, driftsbygninger, bebyggelsen ved Storvågan søndre, steinkaier, båtstøer og fortøyningsfester. Landskapet rundt

som Klubbvikhaugen, Ørsvågvær (Steinvika og Sandvika) og Rækøya utgjør en viktig del av den helhetlige opplevelsen av Storvåganområdet.

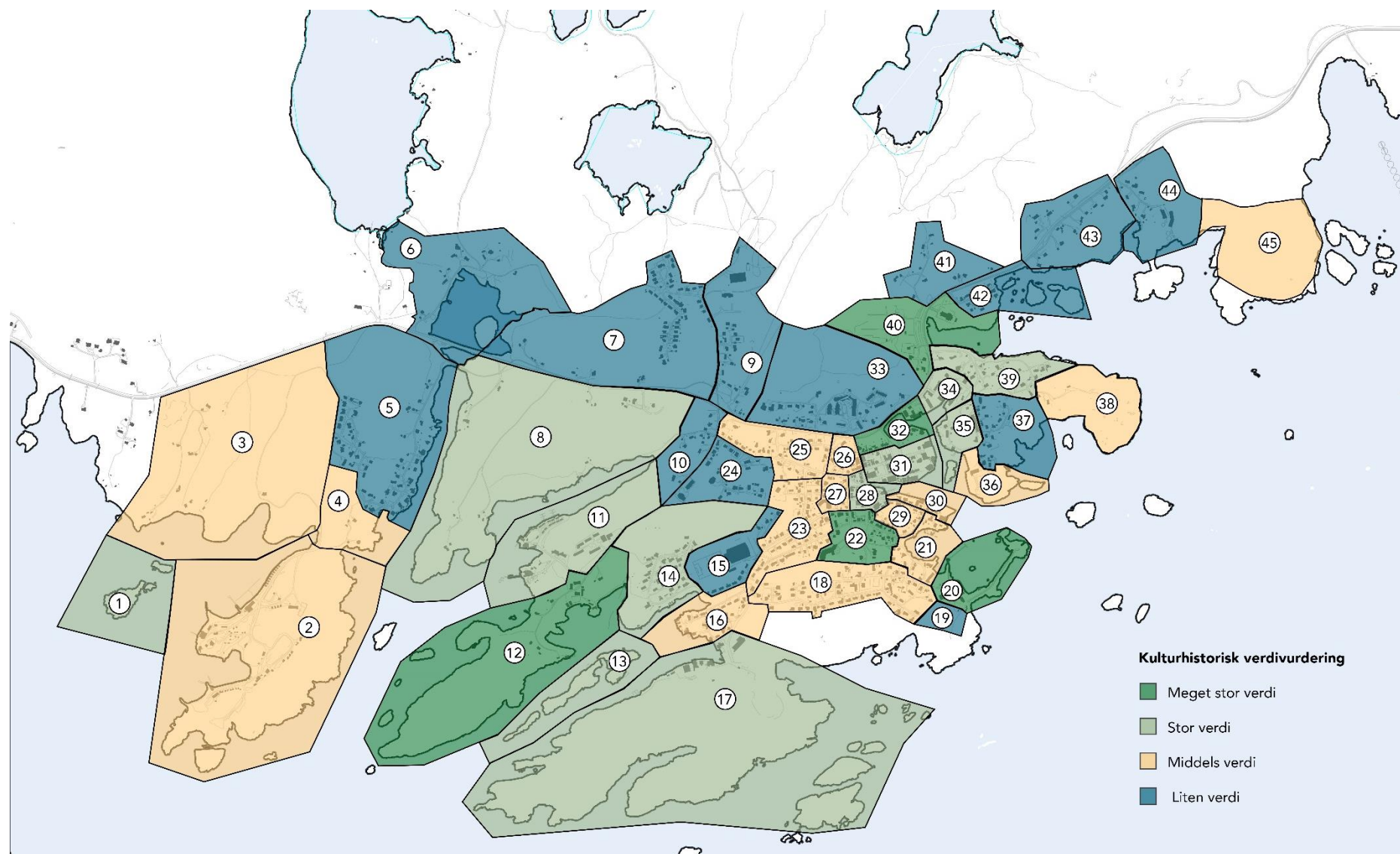
For sentrumsområdet bør tidligere bebygde tomter gjenoppbygges, hvor det blir tatt hensyn til eksisterende bebyggelsesstruktur. Saltakene og de brutte hjørnene er en viktig flertallsform som bør videreføres ved nye byggeprosjekter. Det bør tilstrebes bruk av varme og naturlige materialer. Metallplater bør derfor ikke tillates

som fasadekledning. Det bør stilles krav om fargebruk som sikrer en variasjon og rikdom i bybildet, med historiske farger i ulike variasjoner. Balkonger og verandaer bør integreres på en helhetlig måte, hvor det blir tatt hensyn til eksisterende og tilgrensende bebyggelsesstruktur. Store utkragninger bør derfor unngås.

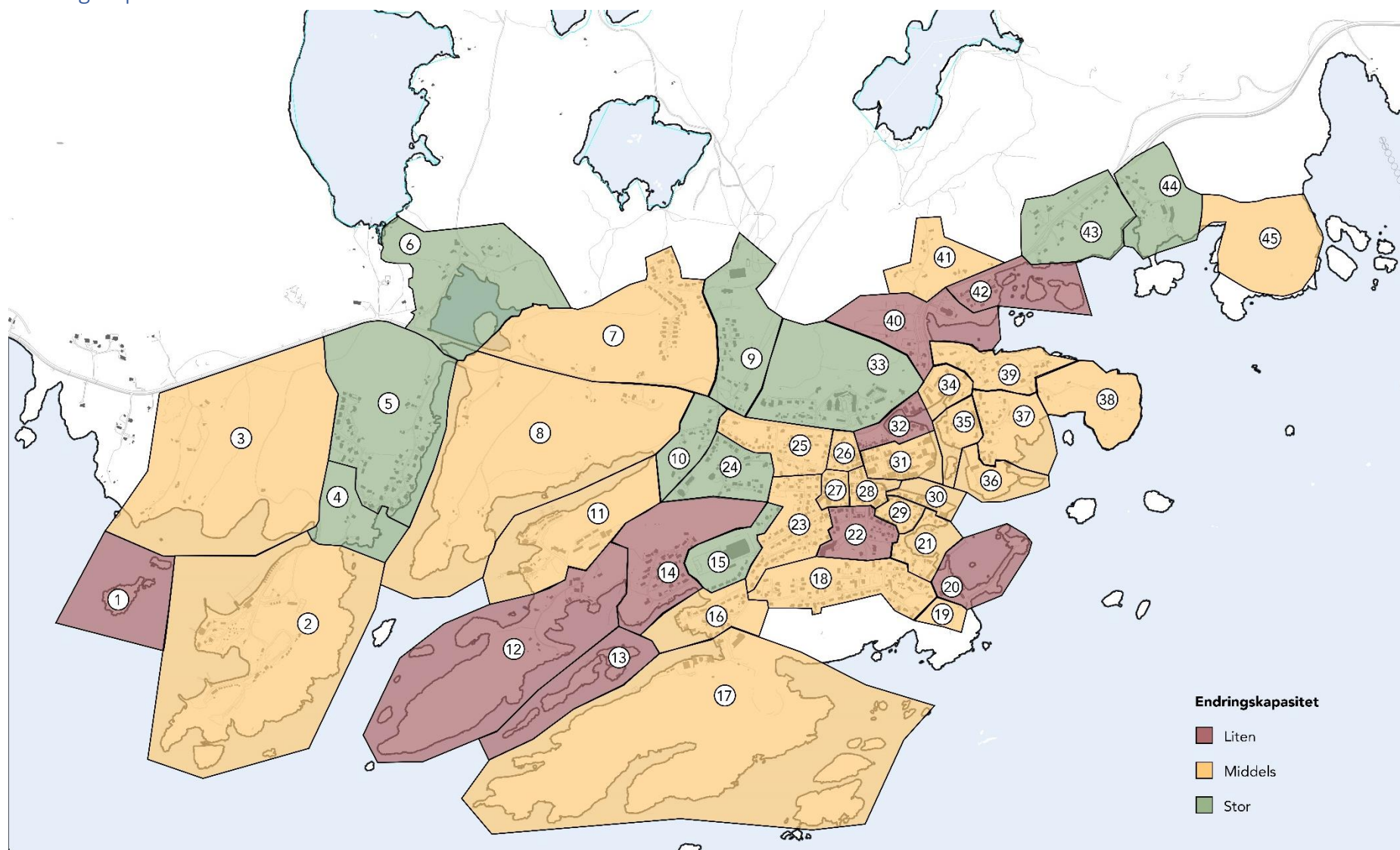
Fra sentrum utgjør Finneset, Kreta og Prestskeia en viktig del av opplevelsesverdien til området. Det bør være et mål om å bevare de kulturhistoriske kvalitetene til Finneset, Kreta og Prestskeia som omfatter flere tidsepoker og hendelser. Dette omfatter mindre synlige

kulturminner bevart som gårdshauger, de første bygningene og steinkaiene til Havnevesenet, hovedhuset Huldreheimen, hageanlegget på Finneseet og krigsminnene på Kreta. Kjerkvågen som avgrenser Finneset og Kreta i nord har vært et kirkelig sentrum i Vågan siden middelalderen. Lofotkatedralen må bevares og bebyggelsen rundt bør ta hensyn til kirkebyggets plassering i landskapet.

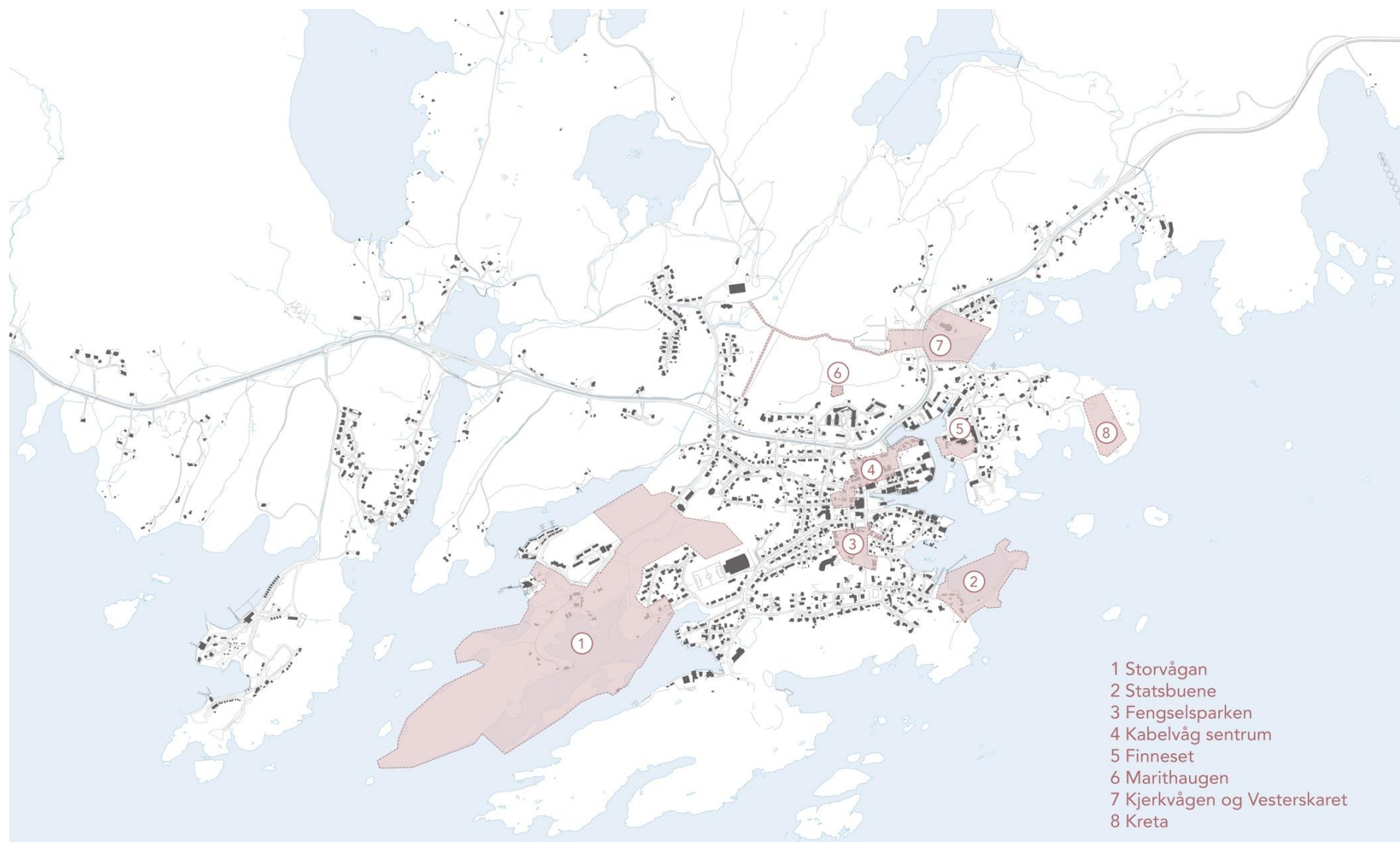
Verdivurdering av kulturminner

Endringskapasitet for områder med kulturminner

Regional kulturminneplan for Lofoten

Kulturminneplanen for Lofoten omfatter 186 utvalgte kulturminner og kulturmiljøer. Med bakgrunn i planens hovedmål om å skape oppslutning om at Lofotens kulturminner er verdifulle, er identifiseringen av disse et bidrag til den videre prosessen for å realisere god vern og bruk av dem. Innenfor analyseområdet til kommunedelplan Kabelvåg er det 8 kulturminner og kulturmiljø i den regionale kulturminneplanen for Lofoten.

1 Storvågan

Automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner. Vågar var Nord-Norges eldste og eneste by i middelalderen. Byen var et sentrum for internasjonal fiskehandel med Europa via Bergen fra kong Øysteins tid (1103-1123), men det er gjort eldre funn i kulturlagene. Foruten de knapt synlige kulturlagene på land og i sjøen vitner tingstedet Brurberget om middelalderbyen. Byens betydning som sentrum for administrasjon framgår også ved at flertallet av bevarte middelalderdokumenter fra Nord-Norge er utstedt i Vågar. Miljøet omfatter også et område med tufter fra steinbrukende tid, trolig yngre steinalder, slipt og malt bergkunst og samiske kulturminner. Sistnevnte gjelder gammetufter, nausttufter, offerringer og en urgrav. Stedet forfalt som by i seinmiddelalderen. Dagens stående bebyggelse består av væreiergården fra 1815, krambu og driftsbygninger. Bygningene brukes nå som museum. Gårdsbebyggelsen mot

sydvest var opprinnelig en del av væreiergården. Steinkaier, båtstøer og ruiner er også viktige elementer i miljøet. I sundet mot Storvåganholmen er det flere fortøyningsfester og oppmalte fortøyningsringer. I tilknytting til Lofotmuseet er to rorbuer og et naust flyttet til stedet, og to naust er nyoppført.

Middelalderbyen Vågar er tema for kommunes deltakelse i *Fotefar mot nord*. En kultursti som går fra Lofotmuseet i Storvågan til Kabelvåg sentrum. Deler av Storvågan er regulert etter plan- og bygningslovens § 25.6 til spesialområde med formål bevaring.

2 Statsbuene

Nyere tids kulturminner. Miljøet omfatter fire statsbuer fra 1929, molo, steinsatt pir og kaifront samt nyere bebyggelse. Moloen i Kabelvåg var et av de første større moloanleggene i Norge. Den ble påbegynt allerede i 1875, men den sto ferdig først i 1929. Moloen er storm-skadet flere ganger, blant annet i 1945 og 1983. Tidlig på 1800-tallet ble boligstandarden for tilreisende fiskere offentlig kritisert, men først langt ut på 1900-tallet ble det gjort noe konkret med saken. I 1928 bevilget Stortinget midler fra Pengelotteriets overskudd til oppføring av fem såkalte statsbuer i Kabelvåg, hvorav fire står tilbake. Disse forsøksbuene skulle tjene som mønster for ny rorbubygging og ivareta fiskernes boligstandard. Kulturmiljøet fanger inn et vesentlig element i Kabelvågs

havnehistorie, og representerer en liten men viktig brikke i norsk fiskerihistorie.

3 Fengselsparken

Nyere tids kulturminner. Bygningsmiljøet omfatter park, opprinnelig sorenskrivergård, fengsel og politimesterbolig samt eldre og nyere boligbebyggelse. Bebyggelsen går tilbake til andre halvdel av 1800-tallet. Verdifullt tettsteds- og bymiljø. Det opprinnelige fengselet, «Wiik-gården» og sorenskrivergården er regulert etter plan- og bygningslovens § 25.6 til spesialområde med formål bevaring.

4 Kabelvåg sentrum - Mathisvika

Nyere tids kulturminner. Bygningsmiljø knyttet til Storgata, Torggata, H. Egedes gate, T. Hjorts gate. Miljøet omfatter flere bolighus, uthus og forretningsbygg/butikklokaler fra 1800-tallet. Eldste datering er ca. 1860. Mattisvika omfatter tidligere brygge, steinbygget kai, båttopptrekk og karakteristiske bolighus. Verdifullt tettsteds- og bymiljø. Eldre bebyggelse med ulike by- og tettstedsfunksjoner.

Fem bygninger ved Kabelvåg barneskole er regulert etter plan- og bygningslovens § 25.6 til spesialområde med formål bevaring.

5 Finneset

Automatisk fredet kulturminne og nyere tids kulturminner. Miljøet omfatter hovedbygning fra begynnelsen av 1800-tallet, med et

særpreget hageanlegg anlagt i terrasser. Hagepaviljong fra tidlig 1900-tall. Hageanlegget er første gang beskrevet i 1886 av botanikkprofessor Schübeler, som sendte planter og frø til Nord-Norge, deriblant til hagen på Finneset. Mye av den opprinnelige hagen er bevart. Verdifullt bygningsmiljø med stor opplevelsverdi som står på toppen av en automatisk fredet gårdshaug.

6 Marithaugen

Nyere tids kulturminner. Krigsminne fra 2. verdenskrig. Tysk kanonstilling som var støtteartilleri for festningen på Kreta. Her finnes også tufter etter brakker.

7 Kjerkvågen og Vesterskaret

Automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner. Kirkested tilbake til 1100-tallet. Eldste kjente kirkested ligger rett sør for eksisterende kirkegård – her stod kirken som nå står på Værøy. Denne kirketomta ligger rett over flomålet og middelalderkirkegården lå trolig rett nord for kirken inntil slutten av 1800-tallet. «Lofotkatedralen» fra 1898 står på et solid steinfundament på andre siden av E10. Størrelsen på trekirken viser aktiviteten i området under Lofotfisket. En del av kirkemiljøet i «Kjerkvågen» er også «Trollsteinen», med et innhugget kors av middelaldersk type. Veien over «Vesterskaret» er fra 1878, men avspeiler en eldre kirkevei.

Veifaret er trolig også en del av landforbindelsen mellom Kjerkvågen og middelalderbyen Vågar. På høydedraget, et pileskudd fra krysset mellom veien over Vesterskaret og torvveier mot Storvågan, ligger en festning med utraste steinvoller. Festningen med et «borgplatå» på omlag 12 x 12 meter kan ha vært et støttepunkt mellom kirkestedet og middelalderbyen, men den er foreløpig udatert. Vågan kirke er på Riksantikvarens liste over viktige kirkebygg fra perioden etter 1850.

Vågan kirke og «Trollsteinen» er regulert etter plan- og bygningslovens § 25.6 til spesialområde med formål bevaring.

8 Kreta

Nyere tids kulturminne. Omfangsrikt tysk forsvarsverk fra 2. verdenskrig bestående av bunkere, kanonstillinger, tunneler, trapper m.m.

Trinn 4 - aktivere

Metodikk

Trinn 4 forsøker å definere et handlingsrom for kulturminnene og kulturmiljøet innenfor analyseområdet. Handlingsrommet utgjør rammene for vern kontra utvikling, både når det gjelder analyseområdet som helhet og de enkelte kulturminnene som er avdekket. Ut fra handlingsrommet er formålet å avklare hvordan kulturverdiene kan aktiveres. Trinn 4 inneholder derfor anbefalinger og innspill på hvordan kulturminnene og kulturmiljøet kan bli en ressurs for stedsutviklingen i Kabelvåg. Rådene og innspillene i analysen forsøker også å gi svar på de utfordringene og problemstillingene planprosessen ønsker besvart. Slik at anbefalingene og innspillene kan bli tatt med videre i prosessen med å utarbeide kommunedelplan Kabelvåg.

Analyseområdet i dag

Kabelvågs kulturhistoriske verdier er i stor grad ivare tatt innenfor hele analyseområdet. Kulturverdiene er særlig knyttet til kystkulturen med tidligere væreierbosetninger, fiskevær og havnebygging. Lesbarheten til væreiertida er størst utenfor sentrumsområdet til Kabelvåg med Ørsvåg, Storvågan og Finneset. Alle områdene er likevel preget av nyere bebyggelse og funksjoner som svekker noe av lesbarheten. Storvåganområdet er i størst grad intakt ved at området er i liten grad utbygd av nyere bebyggelse. For Ørsvåg ligger hovedhuset eksponert på en egen høyde som gir en historisk forståelse av området. I tillegg er brygger og rorbuer i tilknytning til hovedhuset med på å gi en sammenheng i bygningsmiljøet. Når det gjelder Huldreheimen på Finneset er byggets lesbarhet noe svekket av nyere bygningsmasse tilhørende Folkehøgskole. Huldreheimen får lite luft og ligger innebygd. Det tilgrensende hageanlegget er derimot med å gi hovedhuset en historisk ramme. Nord for Finneset utgjør Lofotkatedralen et viktig historisk landemerke. Kirkebygget fremstår selvstendig på en liten høyde med lite rivaliserende bebyggelse rundt. Strukturen til sentrumsområdet fremstår fortsatt sterkt formet av havnebyggingen med mudring og anleggelse av steinsettinger mot havet med påfølgende landdannelse i bakkant. Videre er gatestrukturen i sentrum en viktig del av det sammenfallende arbeidet med å utforme

Kabelvåg som en by på slutten av 1800-tallet. Bebyggelsen i sentrum, spesielt knyttet til Storgata er preget av sammenhengende kvartaler med bygårder i 2 etasjer med saltak. Nyere bebyggelse som er oppført som følge av større branner har videreført den eksisterende bygningstypologien og blitt tilpasset gjeldene bebyggelse. Det har sikret sentrumsområdet en egenart og begrenset endringstempoet i Kabelvåg.

Føringer

Fylkesplan for Nordland 2013 – 2025

Nordland Fylkeskommune har i Fylkesplan for Nordland definert følgende strategi gjeldene naturressurser, kulturminner og landskap:

Ressursgrunnlaget i Nordland skal benyttes og forvaltes med god balanse mellom bruk og vern, slik at natur- og kulturmiljø, kulturminner, landskapskvaliteter og fornybare ressurser ivaretas for framtidige generasjoner.

Strategien har følgende retningslinjer som er relevant for kulturverdiene innenfor analyseområdet til kommunedelplan Kabelvåg.

- Kulturminner og miljø av stor lokal, regional eller nasjonal verdi skal sikres gjennom den kommunale planleggingen som en ressurs og grunnlag for kunnskapsutvikling, næringsutvikling, opplevelse av historisk kontinuitet, stedsidentitet og aktiv bruk.
- Kulturminner og miljø av stor lokal, regional og nasjonal verdi bør være kartlagt som grunnlag for kommunal planlegging. Der det er utarbeidet regionale kulturminneregistreringer skal disse, sammen med kulturminneloven, legges til grunn for plan og enkeltsaksbehandling.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommunestyret i Vågan vedtok juni 2020 Kommuneplanens samfunnsdel. Det er Vågan kommune sin overordnede plan for utvikling og strategiske valg. Planen har definert følgende visjon:

I Vågan skal vi jobbe aktivt for at kommunen skal være attraktiv – både for innbyggere, næringsdrivende og besøkende. Vi ønsker en kommune med rom for kreativitet, drivkraft og nyskaping, godt forankret i Vågans sterke kystkultur og tusenårige historie. Vågan skal i framtiden fortsatt være et godt sted å bo og virke – tett på havet og fjellan.

Særlig relevant for arbeidet med kulturverdier er planens ønske om at Vågan skal ha «*En sterk lokal kystkultur med fremheving av lokale produkter og vår rike kulturhistorie*». For å oppfylle målet er følgende tiltak definert:

- Utvikle en helhetlig forvaltning av kommunens kulturminner og kulturmiljø
- Utvikle og bevare våre unike stedskvaliteter med fokus på kulturbygging og kulturformidling
- Bevisstgjøring rundt samiske forhold som en del av Vågans kystkulturhistorie

Kommunedelplan Kabelvåg (plan-ID 114)

I gjeldene kommunedelplan for Kabelvåg er følgende målsetning vedtatt:

Med utgangspunkt i Kabelvågs historiske bakgrunn, bygningsmessige egenart, eksisterende næringsliv og andre virksomheter, naturgitte forutsetninger og miljø (er målet) å videreutvikle stedet på en måte som betyr en styrking og en positiv utvikling av stedet og omegn i seg selv og av hele kommunen. «Samspillet» mellom Kabelvåg sentrum og Storvåganområdet må bedres. I forhold til Svolvær må stedet utvikles til å bli et attraktivt supplement både i reiselivssammenheng og for lokalbefolkningen. Kabelvåg og omegn (Storvåganområdet etc.) må videre gis en rolle i Lofoten som er med å styrke og videreutvikle hele regionen som turistmål.

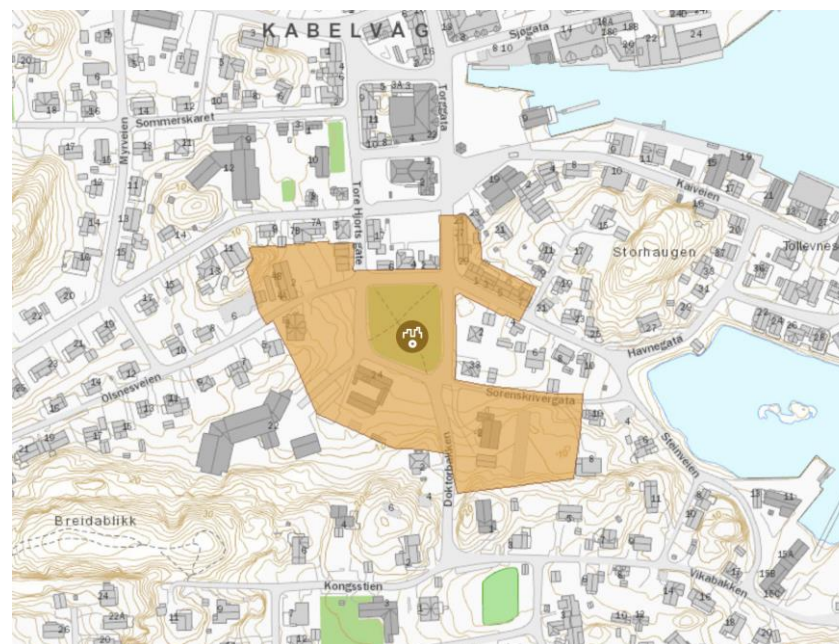
Reguleringsplaner

Listen under oppgir hvilke reguleringsplaner innenfor analyseområdet som juridisk regulerer bevaring av kulturminner og kulturmiljø.

Plan-ID	Plannavn	Kulturminner
126B	Mølnosen	Mulig Kulturminne F2, men ikke registrert i Askeladden
145	Kabelvåg barneskole	5 bevaringsverdige bygg, gbn 13/5, gbn 13/316, gbn 13/288, gbn 13/256
15	Nakken Vest/Olsneset/Rekøya	
156	Marithaugen	Krigsminne
161	Kirkvågen	Lofotkatedralen
210	Kreta	Krigsminne
22	Brurberget	Gårdshaug
222	Åvika	Steinalderlokalitet
237	SKREI	Storvågan
245	Kabelvåg Torg	Kolflaathbrygga og Prestengbrygga
270	Kabelvåg Skoleområde	Kirkestienen mellom Vågar og Kjerkvågen
5	Deler av Nakken Øst	Bevaringsverdige bygninger: fengsel
54	Grønnhaugen	Boplass
56	Prestskeia	Hulderheimen, Kongssteinen Hageanlegg

Riksantikvarens NB!-register

Området rundt Fengselsparken med Fiskerisykehuset, Lensmannsgården, Fengslet og Sorenskrivergården, samt bygningene på hjørnet av Torggata-Havnegata inngår i Riksantikvarens NB!-register. Kulturmiljø som er registrert i NB!-registeret er definert av Riksantikvaren til å ha nasjonal betydning og interesse. Formålet med registrert er å peke ut områder hvor det må vises særlig hensyn for å ivareta kulthistoriske verdier.

Anbefalinger og forslag

Kulturminnevandring

Besøkende og lokale bør kunne tilbys kulturminnevandring i Kabelvåg hvor Finneset og Storvågan inngår. Vandringene kan både være med guide og digital løsning (app, QR-kode, mm.) I havna kan det legges opp til tur med robåter (Nordlandsbåter) som kan gi et annet perspektiv på å oppleve Kabelvåg.

Kultursti - Fotefar mot nord

Revitalisere kulturstien fotefar mot nord. Utbedre sti og vegnett gjennom bedre tilrettelegging, reparasjon og utbedringer. Etablere benker og sitteplasser langs kulturstien. Fotefar mot nord vil kunne være med å forsterke Storvågan-området som en del av Kabelvåg.

Fylle Kabelvåg med innhold

Det er viktig å bygge videre på de eksisterende kvalitetene til Kabelvåg. Den «Lille landsbyen» hvor det er hovedtrekkene (bystrukturen, bygningsmiljøet og havnestrukturen), ikke nødvendigvis «detaljene», som bør bevares. Kultur- og opplevelsesverdier bør brukes som generatorer for utviklingen til Kabelvåg, der historien til stedet står sentralt. Det vil kunne styrke attraksjonskraften til Kabelvåg. Havna bør være det viktigste utgangspunktet for utvikling og nyskaping. Kabelvågs nærhet til hav og havn bør igjen bli identitetsskaperen til stedet. Se også eget punkt under om kulturhavn.

Kulturhavn

I kanelen kan gamle og historiske båter vises frem og bli et unikt tilbud i Kabelvåg. Det vil kunne være med å få flere besøkende til Kabelvåg for å se på båtene og de kan også tilbys å ro båtene i havna. Det vil kunne gi mange en unik opplevelse, som også kan rettes inn mot barn og unge. Tilbudet vil videre kunne være med å fornye havneområdet med nye funksjoner og tilbud. Altona kan flyttes til Canning-tomta for å lage et nytt by- og kystkultursenter i Kabelvåg. Et supplement til SKREI i Kabelvåg sentrum.

Informasjonsskilt (blå skilt)

Blå skilt eller informasjonsskilt kan og bør knyttes opp mot en kultursti. Bygg og bygningsmiljø som kan skiltes er Ørsvågvær, Storvågan, bygårdene i sentrum, bygningsmiljøet rundt Fengselsparken, de historiske byggene på Finneset. Skiltene vil kunne være med å bevisstgjøre både besøkende og fastboende om de kulturhistoriske verdiene til Kabelvåg.

Samarbeid og kunnskapsformidling

Etablere et fora hvor kulturminner og kulturmiljø i Kabelvåg kan diskuteres. Det med hensikt at nysgjerrigheten, engasjementet og kunnskapen om kulturminnene styrkes. Videre kan det være en arena for å iverksette tiltak og øke gjennomføringsevnen når det gjelder kulturminnerelaterte problemstillinger. Forumet vil også kunne styrke sammenhengen mellom stedets historie og en satsning på reiseliv og formidling. Museum Nord (Lofotmuseet/SKREI) vil kunne være en viktig samarbeidspart og lagspiller for et slikt forum.

Fargesetting

Lyset i Lofoten er kaldt noe som gjør at byggene med stor fordel kan males i varme farger. Med en større fargebruk vil hvert enkelt hus få en sterkere identitet og særpreg fremfor å fremstå som homogen og uttrykksløs. Det bør utvikles en fargeplan og fargepalett for Kabelvåg sentrum som kan inkludere, bevisstgjøre og engasjere huseierne i sentrum.

Eksempler på hvordan det kan arbeides med fargesetting av eksisterende bebyggelse i Kabelvåg. Bruke foto av eksisterende situasjoner og legge til nye farger og fargekombinasjoner for å se hvilke effekter, stemninger og miljø det skaper. Her med to eksempler fra Tollefneset og Storgata.

Særlig bevaringsverdige kulturverdier i sentrum

Det bør fremgå tydelig hva som er de viktigste kulturverdiene i sentrumsområdet i kommunedelplanen for Kabelvåg. Illustrasjonen til høyre viser 35 kulturminner og kulturmiljø som bør bli tatt særlig hensyn til for å ivareta de historiske verdiene og lesbarheten til området. Kulturverdiene omfatter bygninger, parker, hageanlegg, steinkaier og båtoppsett. Å bevare en variasjon av kulturverdier er viktig for å sikre en helhet og sammenheng i den historiske utviklingen til Kabelvåg. Påfølgende tabell beskriver handlingsrommet for de enkelte kulturverdiene.

Nr.	Område / bebyggelse	Handlingsrom
1A	Villaen (Villaveien 28)	Bygget ligger noe skjermet og tilbaketrukket, karakteren til bygget mot Villaveien bør likevel ivaretas og rivning bør ikke tillates.
1B	Solvoll II – IV (Villaveien 20, 22 og 24)	Homogen bygningstype i form av tre like bygninger. Karaktertrekkene til bygningene bør ivaretas mot Villaveien for å beholde lesbarheten mellom de ulike husene. Bybebyggelsen bør ikke tillates revet.
1C	Villaveien 16	Eldre Nordlandshus hvor karakteren mot Villaveien bør ivaretas. Bygget bør ikke tillates revet.
2	Sommerskaret	Rekke med tre hus som sammen skaper et lite bygningsmiljø. Karakteren til bygningsmiljøet bør ivaretas og bygningene bør ikke tillates revet.
3	Tårnhuset	Karakteristisk bygning hvor særtrekkene bør ivaretas. Bevaring av tårn.
4	Fiskerisykehuset (1856)	Større bygning med leiligheter, tidligere benyttet som fiskerisykehus. Volum, form og karakter bør ivaretas. Det bør ikke tillates å rive bygningen. Foran bygget bør området holdes åpent uten oppføring av ny bebyggelse. De to garasjene langs Tore Hjorts gate bør kunne rives for å utvikle nye boliger i sentrum av Kabelvåg.
5	Lensmannsgården	Eldre enebolig for lensmann Wiik («Wiik-gården»). Volum, form og karakter bør ivaretas. Det bør ikke tillates å rive bygningen. Foran bygget bør området holdes åpent uten oppføring av ny bebyggelse. Potensial for å kunne bruke bygget innenfor reiseliv, opplevelser, frivillighet og sosiale begivenheter. Mulig å etablere en liten tuft-park eller noe tilsvarende i forkant av bygget.
6	Fengselsparken (1898)	Viktig byrom og park i sentrum av Kabelvåg. Kan tilrettelegges i enda større grad med sitteplasser, beplantning, ulike soner og fortau rundt. Universell utforming bør bli særlig hensyntatt.
7	Fengslet (1856)	Tidligere Fengsel. Volum, form og karakter bør ivaretas. Det bør ikke tillates å rive bygningen. Bygget bør vurderes fredet. Tilbygg eller nybygg i bakkant bør kunne tillate dersom volum, høyder og karaktertrekk ivaretar eksisterende bebyggelse. Potensial for å kunne bruke bygget innenfor reiseliv, opplevelser, frivillighet, kontorer / co-working.
8	Sorenskrivergården (1873)	Tidligere Sorenskrivergård. Volum, form og karakter bør ivaretas. Det bør ikke tillates å rive bygningen. Potensial for å kunne bruke bygget innenfor reiseliv, opplevelser, frivillighet, kontorer / co-working.

9	Doktorgården	Større enebolig, oppført som doktorbolig. Autentisiteten til bygget bør bli ivaretatt og bygningen bør ikke tillates revet.
10	Vikabakken 8, 10 og 12	Sammenhengende bygningsmiljø i Vikabakken. Det bør unngås å rive bebyggelsen. Volum, form og karakter til eksisterende bebyggelse bør bli hensyntatt ved nybygg, tilbygg eller påbygg. Endringer av bebyggelsen bør ivareta historisk lesbarhet.
11	Statsbuene	Statsbuene bør bevares og ikke tillates revet. Bebyggelsens relasjon til havet med kai/promenade bør sikres. Området rundt tåler ny bebyggelse, men volum, karakter og lesbarhet for eksisterende bebyggelse bør ivaretas. Det bør etterstrebes en egenart for ny bebyggelse innenfor rammene av to til tre etasjer med saltak/pulttak-typologi. Siktlinjer fra moloen inn mot Kabelvåg bør ivaretas.
12	Ulabrann (1881 – 1882)	Fortøyningsfeste ved moloen som bør bevares.
13	Steinveien 8, 10 og Vikabakken 17	Bygningsmiljø rundt en mindre haug. Karakteren til bygningsmiljøet bør bli ivaretatt og bebyggelse bør ikke tillates revet.
14	Båtoppsett i Smedvika	Båtoppsett i Smedvika, gir en viktig lesbarhet til området som bør bevares. Kan utbedres / istandsettes for å lage en enklere tilkomst til fjæra.
15	Gammelgården i Smedvika	Nordlandshus som ikke bør tillates revet heller ikke tilbygg og endringer som foringer byggets karakter bør tillates. Bygget fremtreden i Smedvika bør ivaretas og styrkes gjennom å forskjønne området foran.
16	Torggata 33, Havnegata 2 og Havnegata 6	Torggata 33 og Havnegata 2 er to funkishus hvor karakteren til byggene bør ivaretas gjeldene form, volum, tak og vindusplasseringer. Garasje tilhørende Havnegata 2 bør gjerne tilpasses bygningene i større grad. Havnegata 6 er en enebolig som fremstår i stor grad av å være autentisk med tilhørende hage som gir bygningen luft mot Havnegata og Sorenskrivergata. Bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør heller ikke tillates å rive bygningen. Fradeling av eiendom bør unngås. Bebyggelsen rundt (Havnegata 4 og Havnegata 8) bør bidra med å sikre et helhetlig preg på området.
17	Havnegata 3, 5, 7, 9 og 11	Helhetlig bygningsmiljø hvor bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør heller ikke tillates å rive bygningene. Bebyggelsen inngår i NBI-registeret til Riksantikvaren og regional kulturminneplan for Lofoten.

18	Parkgata 2 og Torggata 25, 27 og 29	Bygningssmiljø hvor bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør heller ikke tillates å rive bygningene. Bebyggelsen inngår i NB!-registeret til Riksantikvaren og regional kulturminneplan for Lofoten.
19	Kaiveien 2, 4 og 6	Sammenhengende bygningssmiljø, tidligere rorbuer oppført på 1800-tallet. Bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør heller ikke tillates å rive bygningene. Endringer og tilbygg/påbygg bør ivareta karakteren til bygningssmiljøet.
20	Skolegata - Arbeidern (1916) - Skolegata 10 (1886) - Skolegata 8 (1880)	Bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør heller ikke tillates å rive bygningene. Endringer og tilbygg/påbygg bør ivareta karakteren til bygningssmiljøet. Det bør sikres at Arbeidern fremstår som et viktig og ikonisk bygg i sentrum.
21	Musikkpaviljongen (1927)	Bygningsskonstruksjon som bør ivaretas, ikke tillates revet.
22	Kanalen - Prestengbrygga (1910) - Båtoppsett - Kolflaathbrygga	Viktig bygningssmiljø rundt kanalen. Bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør heller ikke tillates å rive bygningene. Endringer og tilbygg/påbygg bør ivareta karakteren til bygningssmiljøet.
23	Torggata - Lindgården (1878)	Bygning som inngår i et sammenhengende kvartal og som i stor grad fremstår av å være autentisk. Bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør ikke tillates å rive bygningen.
24	Storgata - Svartholtgården (1878) - Storgata 2 / Hans Egedes Plass 6 (1880)	Sammenhengende historisk bebyggelse i Storgata. Bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør ikke tillates å rive bygningene. Området og bygningene inngår i regional kulturminneplan for Lofoten.
25	Torggata - Betania - Skola fra Kjerkvågen (1798)	Sammenhengende historisk bebyggelse i Torggata. Bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør ikke tillates å rive bygningene. Området og bygningene inngår i regional kulturminneplan for Lofoten.
26	Kjøpmannsgata - Estandgården (1928) - Apotekergården (rammet av brann i 1883 og 1889) - Lilandgården (mellom 1898-1900-tallet)	Historisk bebyggelse i Kjøpmannsgata som har en relasjon til hverandre. Bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør ikke tillates å rive bygningene. Området og bygningene inngår i regional kulturminneplan for Lofoten.
27	Hans Egedes gate	Sammenhengende historisk bebyggelse i Hans Egedes gate. Bygningens form, karakter og volum bør ivaretas og det bør ikke tillates å rive bygningene. Fargevariasjonen mellom bygningene bør sikres. Området og bygningene inngår i regional kulturminneplan for Lofoten.

28	Mattisvika	Området og bygningene inngår i regional kulturminneplan for Lofoten.
29	Altona	Antakelig den eldste brygga i Kabelvåg tilhørende væreieren på Finneset. Brygga bør ikke tillates revet, men flytting bør kunne vurderes dersom det sikrer at den inngår i et mer helhetlig miljø. Flytting vil muliggjøre utvidelse og nybygging for Lorentzen Hydraulikk AS. Volum, form og karakter bør ivaretas for å sikre bryggas historiske lesbarhet.
30	Finneset - Huldreheimen (1790) - Hageanlegg	Hulderheimen bør ikke tillates revet, byggets karakter, volum og form bør ivaretas. Bygget kan videreutvikles innenfor Folkehøgskolens behov. Området inngår i regional kulturminneplan for Lofoten.
31	Nyhavna / Kystverket	Sammenhengende steinsetting og båtoppsett som bør bevares. Mulig å utvikle nye tilbud og funksjoner ved sjøen, f.eks. innenfor reiseliv og opplevelser på arealene til Kabelvåg auto. Mulighet for bedre tilrettelegging for småbåter.
32	Ingeniørbolig	Bygninger som i stor grad fremstår av å være autentiske. Det bør ikke tillates å rive bygningene. Volum, form og karakteren til bygningene bør ivaretas.
33	Ingeniørbolig	
34	Ingeniørbolig	
35	Tønnefabrikken (1918)	Karakteristisk bygg som er fremtredende i havna fra blant annet sentrum. Bygget bør sikres bevart. Ny bebyggelse i området bør ivareta at Tønnefabrikkens fremdeles blir fremtredende. Ved nybygg bør tilpasning og kontrast balanseres, området vil kunne tåle nye bygningstypologier og variasjon i form og uttrykk. Utviklingsmuligheter innenfor reiseliv eller boligutvikling.